

REDACȚIA

Arad, Str. Anlich (Adam)

ABO MENTUL

Penru Austro-Ungaria
de un an fl. 10; pe
an fl. 6; pe 1/2 de an
fl. 2.50 pe 1 lună fl.

N-rii de Duminecă pe
an fl. 2.—

Abonamentele și stăruirile:
pe an 40 franci.

Manuscrisurile însoțite de
câștig.

TRIBUNA POPORULUI

ADMINISTRAȚIA

Arad, Str. Anlich (Adam)

INSERTIUNILE

de 1 și 2 săptămâni: prima dată
7 cr.; a doua oară 6 cr.;
a treia oară 4 cr. și fiecare
de 30 cr. de fiecare oară
câtuna.

Atât abonamentele cât și
insertiunile sunt să se
luate în Arad.

Scrisorile adresate
sunt însoțite de
câștig.

Anul III.

Număr de Duminecă

Nr. 27.

IN JURUL PASIVITĂȚII

D'o săptămână de zile, de când am spus câteva gânduri d'ale noastre privitoare la pasivitate, foile maghiare scriu într-una despre pasivitatea Românilor. Le-ar plăce tuturor, ca pe viitor să luăm parte la alegeri. Ne vom spune atunci durerile în Dietă, unde ni-se va răspunde îndată, ear' nu vom umbla cu *Repliki* și *Memorande*!

Așa cred patrioții.

Și cu privilegiul acesta dovedesc însă, că nu înțeleg rostul pasivității noastre, după cum nu înțeleg nici însemnătatea faptului când pe viitor ne-am hotărî să luptăm în alegeri.

Imprejurarea, recunoscută și de noi, că prin unele părți țeranii români iau parte la alegeri, Ungurii o iau ca dovadă, că pasivitatea a fost un lucru puțin serios. Vor să mai demonstreze aceasta și prin faptul, că s'au găsit Români cărturari, cari deslipindu-se de partidul național, de grosul neamului, au intrat în Dietă.

Chiar o foaie aproape de cele două guverne ale monarhiei, „*Politische Korrespondenz*“, ocupându-se de pasivitatea Românilor, scrie între altele:

„Politica de îndârjire, pe care o predică proletarii cărturari români, numai cu oare-care exagerare se poate numi pasivitate a Românilor. Țerănimea română, din statul ungar, cu toate agitațiunile, nu este iredentistă, nici daco-română, și acea parte însemnată a cărturarilor români, care ia azi parte activă la viața publică, în luptele deschise ale alegerii desigur că cu succes ar pute să stea în fața agitatorilor contra statului“.

Că pasivitatea de până acum a fost a Românilor, ear' nu a câtorva agitatori numai, dovadă sunt conferențele naționale, în care erau reprezentate toate cercurile electorale române. Dovadă e de altfel și însăși discuția presei maghiare.

Că țerănimea noastră nu este iredentistă, nici daco-română, noi am spus-o de mult. Dacă recunosc acum lucrul acesta și cercurile hotărîtoare din monarhie, e numai o dovadă, că am fost calomniați noi cărturarii, când ni-se arunca învinuirea de daco-români și iredentisti. Pentru-că un lucru să-l creadă toți: țeranii noștri sunt cum i-am făcut noi frunzișii. Și dacă ar fi adevărat, că noi agităm împotriva statului, ear' nu împotriva stăpânirii numai, care ne calcă drepturile în picioare, să creadă cei dela Budapesta și dela Viena, că nimic nu ni-ar fi mai ușor, decât s'o facem și pe țerănimă daco-română! O broșură două, ori câte o vorbire despre doborâșii și regele Carol, despre darea puțină ce se plătește în România, despre pământul ce se împarte acolo țeranilor, despre marile libertăți din regat, -- și care țeran n'ar jura pe ce spunem?

Românii din statul ungar însă întotdeauna au fost și vor fi credincioși statornicilor tronului și patriei. Partidul național iarăși numai politică leală a făcut.

Dacă cei dela stăpânire totuși prezintă pe cărturarii români ca pe niște agitatori împotriva statului, e numai o apucătură, a cărei țintă o știm de mult: în chipul acesta vor să ne înlătore dela beneficiile vieții din stat, pentru-ca astfel să reușească mai sigur cu politica lor de maghiarizare.

„*Pesti Hirlap*“ (Nrul de la 9 Iulie), foaie de asemenea aproape de guvernul unguresc, scrie și ea, că ar primi cu bucurie intrarea noastră în Dietă, cu o singură condiție: să ne mulțumim cu drepturi de o potrivă! Îndată ne învinuiește însă, că noi am ținti la desfacerea statului, că voim să avem drepturi mai multe de cât Ungurii și celelalte popoare din țeară.

Învinuirea aceasta o vedem de altfel în toate ziarele ungurești. Dovadă, că toate au același chip de judecată strimță și greșită, ori mai bine: toate caută dinadins să ne acuze, pentru-ca nu cumva să se facă vre-o apropiere, și Români s'ajungă și ei la masa unde azi bucațele numai pentru patrioții cu zgardă se împart.

Insemnătatea întregii discuțiuni este însă următoarea: prin „*Politische Korrespondenz*“ guvernul țării ne spune să ne luăm gândul ca vre-o dată să retragă ucazele prin cari s'a desființat comitetul național și s'a oprit convocarea conferenței naționale.

Bată, într'adevăr ce scrie „*Politische Korrespondenz*“ într'un comunicat pe care-l reproduc toate ziarele:

„Comitetul acesta de agitare a fost însă dizolvat pentru uneltirile sale contrare statului și nu este nici cea mai mică perspectivă, ca să i se mai permită vre-odată în viitor a urma cu lucrarea sa de sobol“.

Înțeleg cei de la „*autorisată*“ din Sibiu comunicatul acesta? Il înțelege dl Brediceanu, care spunea să așteptăm până ce guvernul actual va retrage ordinul nedrept dat de Hieronymi și înasprit încă de Perczel?

Și încă un lucru, asupra căruia atragem deosebita luare aminte a tuturor Românilor: guvernului maghiar i-ar veni la socoteală, ca în chestiile politice, mai ales când sunt de luat hotărîri însemnate, Români să se țină de comitetul național ca orbul de gard și să proclame, că numai comitetul e autorizat a decide. Aceasta reiese din comunicatul lui „*Politische Korrespondenz*“, care zice, că cu greu se vor decide Români a părta pasivitatea, deoarece ce hotărîre așa mare numai comitetul poate lua,

ear' acesta în calitatea lui de reprezentant al partidului nu mai poate lucra, fiind dizolvat, și ne mai fiind nădejde ca vre-odată să aibă autorizație a funcționa.

Așa, că dacă nu ne-am fi ales cu altceva din discuția în jurul pasivității, de cât cu aceste mărturisiri ungurești, un folos tot avem: cunoștem acum și mai lămurit păreri maghiare în ceea-ce privește o eventuală luptă electorală a Românilor, precum și rolul ce sunt chemați să joace între noi puținii frunziși, cari stăruie încă a se numi „comitet“.

Salariile învățătorescilor. Se știe, că în urma unei vorbiri a d-lui Dr. I. Trăilescu, protopop al Chișineului, Sinodul aradan a luat anul acesta și decizia de a ruga pe episcopul ce se va alege să intervină pe lângă guvern, ca speșele de cult, și astfel și lefurile învățătorilor, să fie încasate de autoritățile politice, ca astfel învățătorii să și primească lefurile mai regulat.

Ziarele budapestane aduc știrea, că dl. Sa d. I. Goldiș a și intervenit deja și încă cu succes, așa că învățătorii noștri confesionali nu vor mai ave pe viitor să sufere atâta din pricina neregularității cu plata salariului.

Se știe de altfel că și membrii români ai congregațiunii ceruseră mai anul trecut concursul administrațiunii politice pentru încasarea dărilor de cult. Vestitul fecior al protopopului Moise se împotrivi însă și a reușit să zădărnicească cererea Românilor, căci șovinistii dela comitat cum erau să ajute ei învățătorilor români? Mai ales că p'atunci compania Krivány era încă în floare!

SFINTIREA.

Ilustritatea Sa d. Iosif Goldiș, ales și întărit episcop al Aradului, va fi Duminecă sfințit în catedrala din Sibiu. La actul acesta solemn va pontifica și Frax. Sfinția Sa dl Episcop Nicolae Popea din Caransebeș.

Ilustritatea Sa dl episcop Goldiș a și plecat cu trenul de azi, însoțit fiind de d-nii: Aug. Hamza, Ign. Papp, Vasilie Mangra, Petru Truța și Ioan Beleş.

Primirea festivă a episcopului va fi Duminecă, 18/30 Iulie, ear' instalarea Marți 1 August n., ziua sfântului Ilie.

Comitetul arangiator al sărbătorilor face apel la toți d-nii protopopi, preoți și învățători să vestească aceasta în biserică și să îndemne credincioșii a se prezenta în număr cât mai mare. Cei cari vor veni pentru banderiu ori pun trăsuriile lor la dispoziția comitetului, sunt rugați a se adresa dlui Dr. I. Suciu, avocat în Arad, ori dlui R. Ciorogariu, profesor.

SELBATICIILE DELA ȘIȘESTI

Patru-zeci geandarmi. — Poporul brutalizat. —

In fiecare an, vara, când se apropie serbătorea hramului bisericii din Șişesti, stăpânirea ungurescă pune sub adevărat staturiu giurul Șişestilor. Primim și acum știrea, că 40 geandarmi au fost trimiși să oprească pe țeranii români a merge la marea biserică, ridicată din hărnicia luptătorului național dr. V. Lucaciu. Urgisitul episcop Szabó el însuși cere guvernului aceste măsuri selbatice, cari numai în Turcia se mai pomenesc.

Judelui comunal din Șişesti i-s'a porâncit să vestească în sat, că e oprit a merge la biserică și toți țeranii, cari umblă pe drum, sunt oprîți și întrebați, unde se duc și mai ales dacă nu cumva se duc „la parochie ori la biserică lui Lucaciu“! Cine răspunde că da, e înhâțat și dus între baionete, ca cel din urmă făcător de rele.

D'asemenea s'a bătut toba în toate satele și s'a vestit, că e oprit ori ce pelerinagiu la biserică din Șişesti. Țeranii au venit, cu toate acestea, și s'au furișat la biserică trecând peste grădini. Toți sunt supărați de atâtea fără-de-legi, sunt revoltați mai ales împotriva nemerniciei episcopului Szabó, care în loc să apere, ține ca el însuși să batjocorească biserică.

CA PE VREMEA INCVISIȚIEI.

La Mocsa (comitatul Comorn) s'au întemplat lucruri, cari ne reamintesc grozăveniile de pe vremea incvisiției. Numai atunci cei bănuți de vre-o greșeală ori crimă erau lungiți în roate, bătuți până la sânge, spânzurați de pâr, puși la foame și sete și câte torturi toate.

Pricina, care a dat privilegiu la grozăveniile săvârșite, a fost un furt de 2157 fl. 80 cr., petrecut în noaptea din 15 spre 16 Noemvre anul trecut la casa comunală din Mocsa.

Pentru descoperirea furtului au fost trimiși la fața locului solgăbirăul Szaló Kálmán din partea fibirăului cercual, și funcționarul de dare Molnár Gedeon din partea vicișpanului.

Cercetarea a luat-o asupra sa solgăbirăul Szabó, ajutat fiind în munca sa diavolească de funcționarul Molnár, de notarul comunal Göbel Lajos, de judele comunei Czunya Iózsef, apoi de geandarmii Schneider Iózsef și Valkó János.

Aceasta a fost ceata incvisiției, care, începându-și lucrarea, în scurtă vreme a vîrît în temniță pe mai mulți oameni, ca bănuți de săvârșirea furtului.

În decursul cercetării, dintre acești bănuți Tóth Dezső a mărtu-

risit pe larg și a recunoscut, că el singur a săvârșit furtul și că prin urmare, toți ceilalți sunt nevinovați.

Cu toate acestea, eată ce grozavenii spune însăși sentința de acuză a tribunalului din Comorn despre chinurile îndurate de atâția oameni nevinovați.

Cei doi funcționari administrativi, însărcinați cu cercetarea, au arestat și torturat oameni de aceia, asupra cărora nu mai încăpea nici o bănuială și cari nu aveau nici o vină în furtul recunoscut odată de Tóth Dezső; ba au trînt în închisoare și pe membrii familiilor acestora, cum și pe mulți alții, cari numai în oare-care legătură au stat cu cei deținuți. Ear' prinși odată acolo,—pe toți, fără deosebire, i-au supus celor mai groznicelor torturi.

— Eată aci câteva din cruzimile săvârșite:

Un anume Kovács István, arestat din 17—24 Decembrie, în ziua întâia dela 6 oare seara până dimineața la 5 oare a fost bătut neîntrerupt; a fost strîns în fiere și bătut de Molnár Gedeon—pe trupul gol și pe tălpile picioarelor până-ce bătaia s'a făcut tot țandări; ear' după asta bătaia au început-o din nou cum alt băț de corn; i-au ferecat mâinile în lanțuri, a fost dripit în picioare de solgăbirăul Szabó, care a început și el a-l bate până ce bietul om în durerile sale începu să-și muște și hainele de pe sine. — Când, cu toate acestea, nenorocitul om stăruia să-l cruțe fiind nevinovat — birăul Czunyi József fără îndurare începu să-l lovească în coaste cu virful cizmei. Torturarea aceasta a finit până la 5 oare dimineața. A doua zi, ferecat în lanțuri bătaia și schinguirea a început din nou și, fiindcă bietul om tot nu putea să se declare vinovat solgăbirăul Szabó în trei rînduri a aprins spirit sub picioarele goale ale victimei, ear' a patra oară spiritul aprins i-l'a vîrsat de-alungul picioarelor; nenorocitul, ca turbat sbiera în durerile arsurilor primite.

Barbaria solgăbirăului nu s'a oprit aci. Când bietul om din nou fiind bătut, și ne mai putend suferi torturile supra-omeneste, — numai ca să scape, cel puțin cu sufletul în oase, — deși nevinovat, mărturisii că știe de banii furați și spuse, că se află ascunși la țermul lacului. În urma acesteia, solgăbirăul Szabó și Molnár s'au dus să-l caute la locul spus de Kovács. Lucru firesc, că banii nu erau acolo. Măniși acum ca niște fiare, — solgăbirăul și Molnár ca turbați se repeziră din nou asupra victimei legându-i mâinile la spate, îl spânzurară de un enier și-l bătură earăși, până-ce bietul om rămase într-o stare aproape fără simțiri. Nici atîta însă nu li-a fost destui tiranilor fără suflet. Revenit la fire, nenorocitul Kovács fu zătonit într'un unghier al odăii, mai apoi isbit pe o canapea, — unde din nou fu imblătit cu bastoane de-a lungul și de-a latul trupului. Și, pentru-ca barbaria să fie la culme: patru zile de-a rîndul l-au ținut fără mîncare și fără beutură, ear' la urmă funcționarul Molnár l'a împuns de mai multe-ori cu briceagul sub unghiile degetelor, — ceea-ce s'a adeverit și prin mărturisirile doctorului, care a constat pe trupul omului astfel de urme și rane, că cel puțin trei luni au trebuit ca acelea să fie vindecate.

A doua victimă a bestiiilor funcționari a fost soția lui Kovács, închisă din 17 Noembrie până în 2 Decembrie. Cinci zile de-a rîndul nu i-s'a dat nici de mîncare, nici de beut; dar' în același timp a fost torturată, bătută și schinguită până la sânge. Notarul Göbel a apucat-o de urechi și i-le-a sucit în sus și în jos, până-ce i-a năvălit sângele din ele.

Al treilea nenorocit a fost Fervenszki József, arestat din 16 Noembrie până în 12 Decembrie. Spriginit pe o mulțime de martori acesta a spus, că a fost ferecat din partea gendarmilor, a fost bătut cu lanțuri și cu bețe — din partea solgăbirăului Szabó și a funcționarului Molnár — atât pe spate,

cât și pe tălpile picioarelor. Și fiindcă nu s'a dat vinovat, a fost în continuu palmuit de birăul satului. A doua și a treia zi torturile și chinurile s'au repețit, ear' Molnár Gedeon de mai multe ori l'a împuns cu briceagul sub unghiile degetelor. A patra zi a fost dus într-o grădină a notarului, unde o zi și o noapte l-au ținut legat de un pîr. — Șese zile de-a rîndul nici mîncare, nici beutură nu i s'a dat.

Tot asemenea au fost torturați și ceilalți arestați, fără a li-se fi putut aduce nici o vină.

Varamka László și János, Vurcz Béla și alții, împreună cu soțiile lor, au fost bătută și schinguită până la sânge; au fost arși cu spirit aprins pe picioarele goale, și ținută câte 4—5 zile de-a rîndul fără mîncare și fără beutură.

Înșiși juriul tribunalului și procurorul se înflorau de grozăvenile mărturisite de atîtea ființe nevinovate, cari au fost date pradă unor oameni fără suflet, unor sălbatiche bestii, se toase de sânge omenesc, cari nu pot să aibă părechie nici în mijlocul canibalilor sălbatici.

PREGĂTIRI PENTRU INSTALARE.

Comitetul instituit în Arad pentru aranjarea sărbătorilor, ce se vor da cu privilegiul primirii în oraș și instalării noului episcop Iosif Goldiș, s'a intrunit aseară pentru a stabili definitiv programul și a lua toate măsurile, ce sărbătorile să fie la înălțimea dorită și convenită.

În vederea multor agende, comitetul s'a mai întregit prin economii fruntași Iosif Dobréu, D. Raicu, Pavel Dobréu, Gligor Moise și a măiestrilor I. Olariu, G. Bogdan, Moldovan, Ianoși, I. Măcinic, R. Ursu, Iosif Nicolae, F. Rognean, Sava Pascu și N. Mihălescu.

Încă în decursul acestei săptămîni va fi tipărită și împărțită programa tuturor sărbătorilor ce se vor da în cele două zile: *Duminecă 18/30 Iulie și Marți 1 August n.*

Duminecă 18/30 Iulie după amiază la orele 4 sosește în Arad noul episcop, venind dela Oradie. O seamă de fruntași îl vor întâmpina încă la Ciaba, ear consistența la Chitighaz, întâia comună românească pe drumul spre Arad.

În gară în numele parohiei aradane îl binevențează dl Dr. N. Oncu. Încunjunat de un strălucit banderiu și urmat de trăsuri, noul episcop își va face intrarea în oraș în sunetul clopotelor. Copii de școală vor sta șpalir pe locul unde a fost promenada.

Conductul ajungend pe piața catedralei române, se oprește. Episcopul intră în biserică, unde își face rugăciunea prescrisă. De aici va fi dus, însoțit de toți călăreții, până la reședința.

Scara va fi retragere cu torțe și muzică.

Marți în ziua S-tului Ilie, înainte de amiază misă solemnă, când se face apoi instalarea. Probabil, că în calitate de comisar al metropolitului va oficia Preavenatul și mult iubitul episcop Nicolae Popea.

După amiază la orele 2 banchet în sala de iarnă a hotelului „Crucea Albă“.

La orele 5^{1/2} concertul genialei artiste Aurelia Cionca, în sala de sus a hotelului „Crucea-Albă“.

Seara petrecere cu dans, arangiată de tinerime în sala din păduriță.

Adunările Slovacilor.

Duminecă, 16 Iulie, vor ține adunare populară publică Slovacii din cercul Senița, în comitatul Nitrei. Ca convocatorii adunării sunt iscăliți: avocați, preoți, evan-

ghelic și catolic, funcționari de institute bănești, economi, meseriași, etc. Tot ca și la cele două dintîiu, diferiți oameni vor vorbi despre: dreptul de alegere pentru Dietă și în comitat; dreptul de întrunire și reuniuni; revisuirea legilor politico-bisericești, zise și păgâne; și despre legea naționalităților.

Pe Dumineca cealaltă, 23 Iulie, erau să se întrunească la adunare publică alegătorii și nealegătorii din cercul Rimavsk-Sobota (Rima-Szombat), anume în orașelul Tisoveț (Tiszolc), unde, mulțumită cătorva fruntași din cel mai harnic, Slovacii sunt cu conștiința națională tare dezvoltată, rezoluți și cu simț de jertfire. Căpetenia fruntașilor de acolo este avocatul Dr. Samoilă Daxner, care încă în anul 1893 a învățat limba română, astfel că la marea adunare a noastră la Sibiu, în zilele 23 și 24 Iulie din acelaș an, fiind cu alți doi Slovaci de față, a rostit o scurtă vorbire pe românește.

El, frate-sau și încă unii harnici mai în fiecare lună sunt pedepsiți cu bani ori închisoare, pentru că o „trădare de patrie“; ultima oară pentru că copii lor purtau la miază stegulețe mitite în colorii slovacesti, ei au fost pedepsiți cu câte 150 fl. În ce mod nemilos sunt prigoniți, se vede între altele și de acolo, că de 15 ani caută să capete întărirea statutelor pentru înființarea unei reuniuni de cântări și nici până azi n'au dobândit-o; au umblat de mai multe ori și personal pe la ministri, câte unul le și promise că „se va face“, dar' direcțiile din comitat le strică întotdeauna toate.

Așa și cu adunarea convocată pe 23 n.; pe când celelalte au fost permise, Tisovețenilor le-a oprit-o, dar' earăși nu autoritatea competentă, adevă magistralul din loc, ci solgăbirăul din R.-Szombat. Președintele comitetului convocător a telegrafat atunci și ministrului denunțându-i purtarea volnică a slujbașului, dar' până azi n'a primit răspuns, astfel că adunarea a trebuit amănată pe timp nehotărît.

Prescripția despre adunările publice adevăcă orînduește, că ea să fie adusă la cunoștința solgăbirăului numai atunci, când el locuiește în locul, unde se ține adunarea; astfel însă ajunge a o face cătră antistia comunală.

Programul adunării din Tisoveț cuprinde și următoarele puncte: despre nedreptățile ce are a le îndura meseriași și industriași slovaci; apoi nedreptățile săvârșite împotriva plugarului slovac.

La 9 August n. și următoarele își va ține în T.-Sv.-Martin adunarea sa generală anuală Reuniunea femeilor slovace, Jirena, cu care privilegiu însă vin acolo și bărbați slovaci.

Înainte catastrofei.

Înainte de asta cu 50 de ani, și în preajma depunerii armelor din partea revoluționarilor Unguri în mâinile Rușilor la Sîria, — eată ce s'a întîmplat în ziua de

12 Iulie 1849.

Gubernatorul Kossuth la amiază sosește la Seghedin, reședința guvernului, unde e primit cu însuflețire și seara cu mare conduct de torțe. Cu acest privilegiu Kossuth a rostit mulțimii cam următoarele cuvinte:

„Acest loc fiind ales ca centru al lucrărilor militare, eu cred, că din Seghedin își va trimite razele sale libertatea Europei, și dacă s'ar găsi un miserabil, care ar nîsuși să subjuge patria și să ajungă la puterea de dictator (alusiune la Görgey), — e acela eu însuși l-aș ucide.“

Generalul Engelhardt, cu putere covârșitoare venind în zorile zilei de cătră Vlădeni, dă năvală și atacă o trupă maghiară dela Făgăraș, compusă din 800 de oameni cu 4 tunuri, ear' cavalerimea ese înainte și ocupă drumurile spre Beclean și Sighisoara. După o mică rezistență la Sighisoara și vîzînd apropierea ulanilor, — Maghiarii caută scăpare spre Beclean, aici însă sunt bătută de cazacii, cari stăteau pîndă. Perderea Ungurilor e: 200 oameni morți și răniți, 400 de prizonieri și 4 tunuri; Rușii au 4 morți și 3 răniți. Cetatea cade în mâinile Rușilor.

Budapesta e ocupată de oștirea rusească (2 companii de cazaci) sub conducerea căpitanului Adlerberg.

ULTIME ȘTIRI

Pentru steag. Cetitorii noștri își aduc încă aminte de bătaia săngeroasă iscată mai în primăvară, când poliștii au voit să oprească pe recruții din *Micălaca* a veni la asertare sub steag împărațesc și tricolor național.

Instrucția afacerii este în mîna judeului de instrucție Dr. Körtvélyessy, care și ieri a ascultat peste 20 poliștii, dintre cari unii s'au plîns că au și fost bătută rău.

Apărător al tinerilor români este dl Dr. Sever Ispravnic, avocat în Arad.

Inchiderea parlamentului s'a întîmplat Mercuri, citindu-se reșcriptul regesc prin care totdeodată se vestește, că ambele case se vor reîntruni la 28 Septembrie a. c.

Moartea marelui duce moștenitor al Rusiei. Petersburg 13 Iulie. Marele duce moștenitor Gheorgh Alexandrovici, a murit dimineața la nouă și jumătate, la Abastoman, în urma unei mari emoragii.

Oficialul publică un manifest al Țarului proclamînd pe baza legii de succesiune de fratele său, Marele Duce Mihail Alexandrovitch, Principe moștenitor, cât timp Țarul nu va avea un fiu.

Procesul Dreyfus. Reunes, 14 Iulie. Se crede că procesul Dreyfus începe numai la 18 August. Sunt citați 175 martori. Dreyfus și cei doi avocați ai sei studiază într-una actele. Se crede că acuzatul va fi achitat.

Întîmplările din Belgrad.

După știrile ce guvernul sârbesc lasă să pătrundă în lume, numai spușele lui Knezevici ar fi adevărate, dar s'au găsit și o grămadă de scrisori și alte hârtii, cari dovedesc, că într'adevăr s'a plînut o asemenea conjurațiune. În urma acestor desvăliri încă de la prima zi a întîmplării se arestează și sunt băgați în fiere o mulțime de oameni, fruntași ai partidului radical, anume: trei foști ministri, 3 secretari de stat, 2 juri de la Curtea de casăție, 5 profesori universitari, 4 directori de gimnasiu, 4 învățători, 10 deputați, 4 procurori, 2 arhiepiscopi, 4 studenți, 2 coloneli și 1 capitan. Toți sunt închiși în casamatele cetății din Belgrad.

O grămadă de slujbași ai statului, mari și mici, numai fiindcă se ține de partidul radical, fără să fie ceva bănuială împotriva lor, au fost scoși din slujbă și aruncați pe drumuri.

A fost proclamată starea de asediu și statoriul în Belgrad și giur, dar așa, ca să fie judecați de tribunalul statoriului toți cei ce sunt învinovați de a fi părtași la fapta lui Knezevici, deși ea s'a întîmplat înainte de proclamarea statoriului.

Cercetarea se face cu iuteală și pe sprînceană, astfel că în curînd are să fie isprăvita. Cum Milan e de fire sălbatic de răsbunătoare, se dă ca lucru sigur, că toți vor fi osândiți la moarte; dar totdeodată se și vorbește, că împăratul Francisc Iosif și țarul rusec Nicolae II, cari de când s'au întîlnit la Petersburg, în Aprilie 1893, sunt prieteni foarte buni, se vor întrepune pe lângă regele sârbesc Alexandru, ca să nu fie zugrumați osândiți, ci să li-se prefacă osînda morții în temnița grea.

Anglia mobilizează.

Londra, 14 Iulie. Trupele de infanterie și cavalerie din tabăra dela Alderhot au primit ordin a sta gata de plecare în Africa de sud.

SOCIETATEA pentru crearea unui fond de TEATRU ROMÂN

Își va ține adunarea sa generală din est-an în opidul *Seliște* (comit. Sibiu) în zilele de Duminecă și Luni, în 18/30 și 19/31 Iulie a. c. cu următoarea

PROGRAMĂ:

I. Ziua primă Duminecă, în 18 (30) Iulie.

1. Președintele va deschide adunarea generală la 10 ore a. m.
2. Se aleg 2 notari pentru ședințele adunării.
3. Secretarul va citi raportul comitetului societății asupra lucrării sale de la adunarea generală din urmă.
4. Se alege o comisiune de 5 membri pentru propuneri și raportul comitetului se predă acestei comisiuni spre examinare.
5. Cassarul societății va citi raportul despre starea casei cu sporul de la ultima adunare încoaci și peste tot despre averea societății.
6. Se va alege o comisiune de 5 membri pentru examinarea raportului casarului.
7. Se va alege o comisiune de 5 membri, cari în înțelesul §. 4 din statutele societății vor câștiga membri fondatori ordinari și ajutători pentru societate.
8. Se vor citi discursurile corăspunzătoare scopului societății sau de altă materie literară, ce sunt a se insinua președintelui înainte de adunare.
9. Președintele închide adunarea.

II. Ziua a doua Luni, în 19 (31) Iulie.

1. Președintele deschide ședința și protocolul ședinței precedente se va citi și autentică.
2. Raportul comisiunii pentru câștigarea membrilor noi.
3. Raportul comisiunii asupra socotelilor casarului.
4. Raportul comisiunii asupra raportului comitetului societății și insinuarea propunerilor în interesul fondului.
5. Se va decide locul și ziua adunării generale pentru anul 1900.
6. Intregirea comitetului.

7. Se va alege o comisiune de 3 membri pentru autenticarea protocolului din ședința II.

8. Președintele va închide adunarea.

Invităm la această adunare generală a societății pentru crearea unui fond de teatru național român pe toți membrii fondatori, ordinari și ajutători ai acestei societăți, precum și pe toți binevoitorii ei și spriginitorii culturii românești.

Din ședința comitetului, ținută în Brașov, la 23 Iunie (5 Iulie) 1899.

Iosif Vulcan, Vasile Goldiș,
president. secretar.

Primejduirea așezămintelor noastre culturale.

Adânc mânăniți am fost, când a trebuit să cetim în nr. 53 din „*Torontali Hirlap*“, care apare în Chichindamare, unele uneltiri împotriva școlilor și a fundațiunii noastre stipendiare Christophor Schiffmann; și ce e mai trist: redactorul aceluia ziar mi-a declarat între mai mulți martori, că acelea le-a publicat fiind *recercat și informat de către preotul George Balan*.

În prima corespondență „*Rendelenességék bánátkomlosi iskolában*“, se atacă comisiunea școlară și subscripșul, că am fi șters cl. III, „de pe fața pământului“ și că elevii din clasa II au fost pentru comoditatea mea trecuți în cl. IV și în consecință, cl. III n'a existat de 2 ani, și că cauza tuturor acestora sunt eu; se atrage deci atenția inspectorului regesc asupra acestor stări ilegale.

Doresc să se știe: cu înființarea încă a unei școale, comitetul parochial, în conștelegere cu concernitele inspector școlar, în ședința sa dela 13 August 1895 a arondat de nou clasele, ven. consistor la 20 Sept. 1895 sub Nr. 5762 a aprobat aceeași arondare, ear' nouă ni-s'a comunicat aceeași rezoluție la 21 Sept. 1899.

În virtutea acelei arondări, eu am instruat în fiecare an cl. 4, 5 și 6; ear' că mi-s'au dat la începutul a. c. școlar absolvenți de cl. II și nu de a III-a așa, că într'un an am trebuit să formeze cl. III și IV, vina o poartă aceluia coleg, căruia i-s'a concretizat cl. III.

Eu am avut în clasă 53 elevi, și nu 27, ear' Petru Craioveanu 72, și nu 140, după-cum se susține.

Cerând eu cercetare disciplinară în cauză dela Ven. consistor, sper că se va face deplină lumină în cauză.

În corespondența a doua „*Egy nagykomlosi alapítvány sorsa*“ se denunță fundațiunea Christophor Schiffmann, că din 2 stipendii s'au creat 3 și că s'au luat pe o parte a capitalului acțiuni de ale „*Timișanei*“.

În sinodul protteral dela 27 Faur 1895, s'a votat noul proiect de regulament, în virtutea căruia s'a decretat întemeierea a 3 stipendii și tot atunci s'a decis a se converti o parte a capitalului în acțiuni de ale „*Timișanei*“, contra acelor decisiuni n'a protestat nimeni nici chiar părintele George Balan, care era membru; ast-mod ven. consistor a aprobat acele concluse.

Protest a înaintat părintele George Balan în contra *conferirii unui stipendiu*, întâmplat în sinodul din 1898.

Fericitul fondator nu a dispus, unde să se elocheze banii, ci în punct 6 a concretizat administrarea fundațiunii nei sinodului protteral al tractului B.-Comloș.

Dacă numitul preot a constatat vre-o abatere dela regulament, datorie avea să și valideze dreptul în sinodului și pe calea recursului, eventual contra decisiunilor aceluia sinod; ear' că în interesul bine priceput al acestei fundațiuni a făcut publicând acelea în numitul ziar, — sperăm că în acest merit ven. consistor și va ști spune cuvântul seu competent și va fi la locul seu atunci, când vorba e de apărarea instituțiunilor noastre de cultură.

Consuli, veghiați!

Comloșul-bănățean, 28 Iunie 1899.

Iuliu Vuia.

RĂSPUNS.

Nici când nu mi-au plăcut polemiile, cu atât mai virtos cele jurnalistice. De astădată mă ved stilit, a sta la vorbă fără voie. — Una însă trebuie să observ, că eu am vorbit în genere de învățători și autorități, între aceste din urmă înțelegând și comitetele parochiale, nu numai oficial pro-

topopesc, ear' în treacă am pus cazul de la Talpoș, fiind atunci recent și tăietori în viața dascălească.

Păr. prot. Gurban mă provoacă să arăt cum s'a făcut știrbirea, eu pentru încungurarea vorbelor multe, am încungurat, se spun de-adreptul; spre bucuria mea, în Nr. 123. *păr. protopresbiter vine și singur recunoaște că a aprobat scărișarea emolumentelor, mă bine zis, speșele de scripturistici și de reuniuni învățătoresști.* — N'am zis mai mult în acest merit.

Trebuie însă ca să accentuez și să rog pe toți, să știe, că salariul învățătoresc nu e permis să se știrbească.

Concursul învățătoresc e contract între învățător și comună respect. sinodul parochial, și din venitul înșirat acolo ca salariu învățătoresc, nu se poate scărișă. Dacă cineva greșește cu ceva, apoi avem regulament disciplinar. Pe basa aceluia se pot pedepsi toate. Poftim să se aplice. — Dar' nu cu detragere din salariu, că doar' nu-i învățătorul ziler, ca azi să fie solvit cu atâta ear' mâne, dacă nu-i convine stăpânului, să îi se detragă plata. Și, nu toți au salariul confratelui Leu, dar' detragându-se din el, se vor deda oamenii a trage și de la alții cu mai puțin.

Altcum, avem lege și cei interesați trebuie să o cunoască.

Repetez, salariul staverit în concurs și cuinquenalele nu se pot detrage și ar fi bine ca oamenii noștri să o știe aceasta, cu atât mai virtos dnii protopresbiteri, cari sunt oare cum, autoritățile mijlocitoare între învățător și popor.

În cât privește cauza creșterii familiare a colegului Leu, nu știu ce zice, de cât că D-zeu vede și știe toate. . . .

Petru Vancu,
învățător.

Pentru rezerviștii noștri.

Înaltul minister r. u. de agricultură cu datul de 24 Iunie a. c. nr. 6383 pres. ne încunostințează, că ministrul ces. și reg. comun de rășboi, în urma recercării ministrului r. u. de honvezi, a orînduit ca rezerviștii aparținători trupelor ce staționează în Ungaria, să fie chemați la deprinderea de arme de toamnă numai la mijlocul lui August și totodată a dispus tuturor comandelor militare, ca pe timpul secerișului să nu cheme sub arme pe rezerviștii din clasa muncitorilor de câmp. Dacă însă nu se poate nici într'un chip încunjura chemarea sub arme a militarilor în

Ungurii și Avram Iancu.

În „*Budapesti Hirlap*“ (dela 25 Decembre 1897) s'a publicat un lung articol sub titlul „*Iancu, regele Munților*“. Se zicea, între altele:

„De numele lui Iancu nu se leagă amintirea unor jertfe omorite pe nedreptul, — și cei cari au trăit p'atunci, mărturisesc că după atâtea nenorociri, erau fericiti Ungurii ce cădeau în mâinile lui Iancu.“

Va să zică încep a se ivi între Ungurii și foii și scriitorii, cari mărturisesc adevărul, recunosc că Iancu nu a fost un bărbat ștos de sângele maghiar, cum atâția scriitorii unguri îl invinovășiseră.

Ovrei însă și zierele maghiare ajunse pe mâna lor nu vor să desarmeze nici acum. Ci ne pomenirăm, că luând știre despre *fluorul lui Iancu*, pe care d. Gerasim Candrea, avocat în Baia-de-Criș, l'a trimis în păstrarea Asociațiunii, foile ungurești scriseră:

„Un domn care e competent în afaceri, ne spune că Ioan Liber a fost un brutar țigan. Casa în care și avea cuptorul pentru a coace pâne, era tocmai una din cele pe cari la 1843 le aprinsese Iancu; ruinele ei se vedeau încă la moartea lui Iancu. Și crudul prefect n'a murit p'un pat, ci într'o șură deschisă. A fost mâna lui D zeu, ca Iancu să se prăpădească în chip urit, pe niște paie mucedu, tocmai în casa care mărturisea despre campania sa de ucideri“ . . .

Se înțelege că foile maghiaro-jidovești nu spun numele „domnului competent“ și nici nu dovedesc că Ioan Liber a fost — țigan. Chiar țigan să fi fost (deși nimeni n'a văzut încă în țara noastră țigan meșter brutar!) ce dovedește aceasta? Că sunt adevărate faptele pentru cari unii „patrioți“ îl injură pe

Iancu? Nici de cum. Ci dovedește numai, că va trebui încă mare luptă între bărbații de știință maghiari, până ce ei se vor răfui între dênșii, până ce puținii respectuoși pentru dreptate, vor face ca și cei mulți să recunoască lucrurile așa cum s'au petrecut, ear' nu cum sunt descrise întru a necinsti memoria lui Iancu și a batjocori întreaga nație românească.

Pentru a pune odată la locul lor pe anonimiți „domni competenți“, cari ca niște iene se năpustesc asupra memoriei celui mai iubit viteaz român, ne vom servi chiar de mărturisirile acelor Ungurii, cari au cunoscut pe Iancu.

Arderea Zlatnei. Cea mai mare învinuire ce i-se face lui Iancu de istoricii maghiari, este că a dat foc și a jefuit Zlatna, ear' dintre Ungurii d'acolo a ucis până și mamele și copii. Câtă nerușinare este însă în această învinuire, o dovedește chiar baronul Kemény István, care vorbind despre arderea Zlatnei (la 23 Octomvrie 1848), privitor la Iancu scrie:

„Destul! cum am zis, așa să fie, — termină Iancu și Valahii doritori de rășbunare se re'raseră înblânziți. Și prin aceasta Iancu a mântuit viața a 300 femei și copii. Între cele scăpate a fost și mama lui Lukács Béla, odinioară ministru de comerț“.

Lupta de la Mărișel. Pentru ca să areta nobleța de inimă a lui Iancu, scriitorul maghiar Turgyán Adorján descrie pe de o parte relațiunile dintre Vasváry și Iancu, pe de altă parte cele petrecute cu privilegiul luptei de la Mărișel. Iancu crezuse anume că lucrurile nu vor ajunge la cuțit. S'a intristat deci adânc, când a aflat despre proclamarea uniunii. Ear' când s'a despărțit de Vasváry, care-l visitase la Abrud, eată ce convorbire scrie că s'a petrecut între dênșii:

— La revederé, în Dieta de la Bu-apesta, zise Vasváry către Iancu.

— Mai iute ne vom întâlni pe câmpul verde de bătaie, de cât la masa verde.

„Prorocia s'a împlinit. Cei doi dușmani s'au întâlnit peste două luni (la 6 Iulie 1849) în apropierea Mărișelului Vasváry avea 3000 de oameni și 5 tunuri, dar' n'a putut învinge trupele lui Iancu. A luptat ca un viteaz și a murit ca un erou. L'a străpuns cu sulița un țeran valach. A căzut tocmai pe locul, unde înainte cu două luni spusese (lui Iancu) că ar dori să fie înmormântat. Valahii au omorât întreaga lui legiune, abia căți-va au mai rămas, ca să ducă veste. Armele, tunurile și o sută de boi au ajuns în mâinile Valahilor. Când află despre moartea lui Vasváry, Iancu se întristă foarte.“

— Aș fi dat o parte din viața mea, dacă aș fi putut să scap pe tinerul acesta.

„Se zice că nu și-a putut reține lacrimile. Iancu a fost de o fire foarte simțitoare și peste tot, în sufletul lui era o luptă continuă între pornirile mai violente (ura și uciderea) și între sentimentele mai bune, blândeța și duioșia. Pe Vasváry l'a înmormântat mai târziu cu toată strălucirea, stând și el cu capul descoperit când tinerul viteaz maghiar a fost coborât în mormânt“.

Un bărbat, despre care chiar și dușmanii sei recunosc că a știut să fie atât de leal în rășboi, de sigur că în viața sa de toate zilele și în toată al lui gândire și acțiune n'a putut fi de cât numai nobil și bun!

Dar' să mergem mai departe. Să vedem ce scriu însuși istoricii maghiari despre alt eveniment al revoluției din 1848—49?

rolați din clasa economilor, dar' cari nu sunt în serviciu activ, cererile de scutire a acestora deplin motivate, se fie luate în deosebită considerațiune.

Ținem a vesti pe economii noștri despre acest favor.

Sibiui, 1 Iulie n. 1899.

Comitetul central al „Reuniunii române de agricultura din comitatul Sibiu”.

D. Comșa, V. Tordășianu,
președ. secretar.

Dela Sate.

Răspuns „unui participant”.

Eu nu numai de estimp, ci de 3 ani, — de când nenorocirea noastră ne-a fost dăruit cu un șef tractual din era „neamurilor” — n'am cercetat nici școala, nici examenul școlilor de fetițe, pentru-că Prea On. d-sa cu interdicerea noastră celor competenți în controlă — și-a rezervat numai șieși dreptul de controlă în această școală. Se înțelege, la expresa dorință a învățătoarei Florescu, care e controla noastră, — ca odioși ei pentru protestarea alegeții d-sale — o întimpină cu: imi pierd prezența, când vă ved; da, regretabil, însă așa a fost până la trecerea la cele eterne a numitului protoiereu. Și cum să ne însușim de o învățătoare impusă, car' nu aleasă legalminte, a cărei alegere atacată de 145 poporenți, chiar și esmialul Dr. Puticiu al Timișorei în prezența comitetului a declarat o de nimicitate și s'a îndepărtat, și de atunci și până astăzi răspuns ca'n palmă. Și deci nu locul recoros sau cărciuma m'a reținut pe mine și 3/4 de onorații locali dela neparticiparea la examenul des menționat!

Sperăm, însă că totuși se va face, nu peste multe aceste zile — lumină și în această afacere! Și, domnul meu, cum de nu te-a interesat și examenul dela celelalte 2 școli locale de băieți, ca cel al învățătoarei? Pricepem...!

În fine că dintru început și până astăzi n'am aderat „sistemului de neamuri”, vorbească de sine actele arhivei consistoriale, cari evidentează pipăbil anularea de 4 ori a alegeții mele de preot aici, la expresa dorință a concernentului protopop și a fostului nostru Arhiepiscop de odinioară; de cari mână lungi apoi, numai glasul unanim al iubitelui meu popor din loc m'a mântuit și de

atunci și până astăzi șicane și persecuțiune numai am îndurat din partea aceluși „sistem desastros de neamuri”, căci îndrăznisem contra comandei acestuia, mai cu 4 frați din estinsul tract a alege de deputat congresual pe neînfrântul luptător român C. Radulescu contra dlui Dr. I. Gall. Această cutezanță a mea m'a costat apoi, ca spese esmisionale pe 3 zile, zic numai 3 zile: una sută unsprezece fl. v. a.

Ca de încheiere adaug: Pofteste și te convinge, domnul meu, că eu din început și până acuma, ocup parochia fostului paroch Grozescu, și nu a socrului meu, care ca capelan local, reposase cu 16 ani înainte de venirea mea aici, și pe care n'am avut norocirea deci a-l cunoaște. Una stă, că drept zestre, am primit în loc de bani, 3 orfanți ai răposatului capelan socru, pe cari din milă Ț-am crescut, și astăzi se află la locurile lor fiecare.

Belințiu, 17/29 Iunie 1899.

Caprariu,
paroch ort. rom.

Oamenii rătăciți!

Cetind notița despre femeia ce se da de Christos, recte „Maica sfântă” și în care recercați pe preoți să lumineze pe țărani, răspund — deocamdată — următoarele: După-ce gendarmeria a escortat-o din cercul Iamului, numita femeie histerică a venit la Voivodinț, unde a fost întimpinată cu: Christos a înviat. Preotul Sim. Popovici a admis-o — fiindu-i rudenie — să steie înaintea altarului, de unde dădea binecuvântare poporului cu crucea în mână. La miruit a stat lângă preot și oamenii, după-ce se miruiau, nu sărutau mâna preotului, ci a muerii. La eșirea cu lithia în țarină preoții au primit-o la sfințirea apei să-și bage și ea crucea de porcelan în apă sfințindu-o. Sub baldachin au dus-o, ca pe o sfântă. În comună au condus-o miș de oameni sub cântece: Christos a înviat! bineești cuvântat, și împérate ceresc. Învățătoarea din loc la început m'a secondat în ținuta corectă, dar' văzând că e expusă persecuțiilor poporului, a fost atât de haină, de m'a denunțiat că eu am sedus-o, apoi a intrat peste garduri la femeie, a condus tot acolo pe învățătorul din Mesici și nevasta acestuia. A mai venit un preot din Vlaičovăț să se vindece.

Guri căscate au mai fost și învățătorul din Iabuca cu corul, învățătoarele din Grebenăț, Nicolinț, etc. Zile de-a rândul comunele învecinate au făcut pomeni cu mesele întinse pe drumuri, la noi asemenea. Astea au fost jertfele lui Dzeu. Preotul s'a posat cu „sfântă” și „prorocii” ei. Corurile din Iabuca, Solcița, Vlaičovăț, Grebenăț, etc. cu flamuri, cruci și stejari împenați, cu carpe de metasă s'au perondat cântându-i: osanale! Preotul mergea în toată ziua de dragul paralelor sau nemșagului — cu ea și cu mulțimea, făcea o rugăciune de 10 minute și încassa 4—5 fl. cu creștaritul. Biserica a primit în primele 2 zile 48 fl., după aceea în 8—10 zile, toți banii strinși sunt la preot, deși eu am pretins să-i predeie epitropiei, dar' fără rezultat.

Faptice femeia a vindecat morburii mai ușoare de nervi, dar aceea se espică în mod natural, fără pretinsul „supranatural” admis de mulțime. Am fost espus atacurilor în mijlocul pieții, pentru-că cu zel și abnegațiune am făcut front absurdităților. Mi-au născocit tot felul de vorbe urite, dar știind că acele isvorăsc din suflute josnice, nu reflectez la ele.

Femeia de fapt nu umblă a înșela bani, haine, mâncări, etc., căci alienația ei e de astfel, că se crede sfântă, vindecătoare, își are prorocii ei, aderenții fanatici, etc. Îndeamnă pe oameni la fapte morale, la sârbarea Duminecilor și sârbătorilor, la ținerea posturilor, ear mulțimea „pocăită”, în loc să se imblânzească, cu furie atacă — nu pe dreptcredincioșii creștini, — ci pe cei-ce nu ingenunche înaintea „maicei sfinte” de și sunt aceleași persoane. Fanatismul nu are margini, și eu cădeam jertfa poporului furios, de cumva oamenii nu m'au știut că lucru din adevărat simț creștinesc.

Nu pot retăce simțul de durere, văzând zilele de lucru (secerișul) perdute în pelerinagiu. Economie națională și asta, căreia administrația i-a pus capăt, escortând-o în comuna ei natală Berzasca, de unde însă auzim că ear o să avem onorul cu dinsa.

Voivodinț, 10 Iulie n. 1899.

Noi Aelcim.

Cu privilegiul examenelor finale dela școlile române confesionale gr.-or. din comuna Cénadul ungueresc, — „Reuniunea cercuală a învățătorilor rom. gr.-or. din protopopiatul Arad” a ținut o conferință în această comună la 1 Iunie n. a. c. Încă în conferința trecută, ținută la 25 Octomvrie anul trecut în comuna Bătania, a premers actului de constituire, destituirea din oficiu de president a dascălului internațional din Pecica Ioan Eftici, și înlocuirea cu v. ednicul inv. Samson Lușoșan din Nădlac.

Sub noul presidiu s'a ținut acum de prima dată în Cénadul ungueresc conferința învățătorilor români confesionali din acest protopopiat.

În ziua de 1 a Iunie n. a. c. la orele 8 a. m. s'a ținut chemarea Duchului sfânt, în prezența membrilor și a unui public în număr considerabil. După chemarea duchului sfânt v. ednicul paroch dl Romul Nestor în cuvint: alese desvoltă înaintea prezenților rolul și importanța învățătorilor noștri confesionali pentru educațiunea tinerimii în special și pentru promovarea culturii în societatea română preste tot. Apoi, salutându-ne de binevenire, am mers cu toții la școala tinerului învățător N. Coste, unde s'au luat la dezbateri agendele puse la ordinea zilei, până la sosirea între noi a părintelui protopop și inspector școlar Moise Bocșan. Îndat după sosirea d-sale, s'a început examenul la școala învăț. T. Lușai.

Finindu-se acest examen am trecut la școala zelosului învățător N. Coste care, deși tiner încă — ne-a convins, că voința și sirguinta totdeauna pot suplini ceea-ce face exercițiul mai îndelungat; dînsul a prestat un examen bun, care a mulțumit toate așteptările, ceea-ce dovedește, că d-sa știe să-și facă datoria conștient și spre mulțumir a tuturor.

După examen, comuna bisericască a dat un prânz comun, dela care toastele încă n'au lipsit. — Fiind timpul înaintat, ne-am despărțit cu gândul și cu dorința, să ne vedem cu bine la Nădlac!

Unul dintre cei de față.

AVIS!

Rugăm pe toți abonenții foii noastre, cari sunt în restanță ori nu și-au reînnoit abonamentul să grăbească a-și achita datoria. În cas contrar li-se va întrerupe trimiterea pe mai departe a ziarului.

ADMINISTRAȚIA.

Pustiirea Aiudului. „Iancu — scrie Szilágyi Farkas — a trecut prin Aiud în luna Noemvrie 1848, și fiind că în oraș n'a găsit de cât femei ce nu se puteau apăra, bătrâni și copii, n'a supărat pe nimeni; și până ce el a trecut prin oraș, nu s'a întâmplat nici un omor”.

Același autor spune apoi că între cei cari au dat foc orașului și l'au pustit (la 7—9 Ianuarie 1849) au fost nu numai Sași, dar' și trupe regulate împărătești.

Cu nimic n'au fost deci mai rei ori mai sălbatici nici oștenii români, de cum erau Sașii de pildă, dintre cari — scrie Szilágyi — preotul Roth își luase ostenială a veni de la Blaj la Aiud numai pentru a jefui.

Iancu, Dragoș și Hatvani. Cu cât vremea trece, cu atât Dragoș apare în lumină nu de „trădător”, ci jertfa credulițății sale în Kossuth și a mișeliei lui Hatvani.

Eată cum mărturisesc Ungurii în această privință.

„În ziua de 23 Aprilie 1849 Iancu s'a întâlnit cu Dragoș la Mihaileni, pe un vîrf de deal, unde era statul major al oastei române. S'a învoit să stea pe pace două săptămâni, în care interval să trateze asupra condițiilor de împăcare definitivă. Dragoș a dus știrea lui Kossuth, dar' s'a reluturs iute, ca să trateze mai departe cu Iancu. Arniștișii de două săptămâni s'a proclamat și Iancu a pus condiție, ca nici un Român să nu fie supărat și ostirea maghiară să nu se apropie de Munți. La 5 Maiu a depus chiar arma și a arborat în Abrud steag ungueresc.

„Părea că s'a sfârșit cu revoluția și se făcuse pace pretulindent. Deodată însă maiorul Hatvani așa, ca din senin, fără nici un motiv, pleacă asupra Abrudului cu oștirea sa de 3800 oameni. Dragoș îl oprește,

spunându-i că s'a încheiat pace, că Iancu a depus armele, și îl roagă să încunjure războiul și vîrsarea de sânge. Dar' Hatvani nu-l ascultă. Dragoș îi arată atunci plenipotența de la Kossuth. Hatvani o nesocotește, însă și pe aceasta, și intrând în oraș, omoară pe prefectul român Dobra.

„Hatvani a călcat deci pacea și într-o clipă toate au ajuns eară în flacări. Iancu la 9 Maiu vine din Câmpeni, unde se retrăsese cu oștenii săi și atacă pe trădătorul Hatvani. În Abrud se petrecură atunci multe lucruri îngrozitoare. Valachi în furia lor, omorîră pe Dragoș, crezând că el e trădătorul. Iancu însă văzând trupul neînsușit al lui Dragoș, zise: „Mi-ați amărit zilele, omorînd pe omul acesta”.

Vorbind despre răzbunarea Românilor, Turgyán zice: „Abrudul a fost pustit și el și două miș de Unguri au căzut gerfă trădării lui Hatvani”.

Hatvani a fost bătut și la 16 Maiu, când venise a doua oră asupra Abrudului. După revoluție a fugit în America. La 1850 s'a întors în țară, a fost însă prins de Austriaci și a murit de foame în temniță.

A fost deci răzbunată toți căți au suferit ori au murit din a lui pricină!

Mai e nevoie oare să arătăm, că în fața acestor mărturisiri unguerești numai niște mișei pot fi cei cari mai aruncă blăstăm asupra memoriei lui Iancu?

Vom mai da însă o mărturisire unguerească despre vitejia lui Iancu și a Moților săi.

Despre campania ce baronul Kemény Farkas pornise cu 7000 oameni și 14 tunuri împotriva lui Iancu (între 9—16 Iunie 1849) precum și despre lupta dela Mărișel, în numărul 154 al ziarului „Honvéd” (anul 1849) se scrie:

„Campania aceasta în Munți a fost o campanie ce i-ar fi făcut cinste ori căru general dintre

cei dintăiu ai lumii. Moții stăteau în foc cu mai mult curagiu de cât soldații generalului Puchner”.

Dacă totuși se mai găsesc încă scriitori unguri cari stăruie a-l presenta pe Iancu ca pe un tăciunar de rînd, e numai o dovadă, că în simul nației maghiare adevărul și dreptatea numai cu greutate mare pîtrunde.

I. Russu Șiriani.

IN NIRVANA.

(De Caragiale.)

Sunt peste douezeci de ani de atunci.

Locuiam într-o casă unde trăsesse în gazdă un actor, vara director de teatru în provincie. Stagiunea migrării actorilor se sfîrșise: era toamnă și acestea paseri călătoare se întorceau pe la cuiburile lor.

Văzându-mă că ceteam într'una, actorul își zise cu un fel de mândrie:

„Ți place să te ocupi cu literatura... Am și eu un băiat în trupă care cetește mult; este foarte învățat, știe nemțește și are mare talent: face poezii; ne-a făcut câteva cuplete minunate. Eu crez că și-a face plăcere să-l cunoști”.

Și îmi povestii cum găsise într'un hotel din Giurgiu pe acel băiat — care slujea în curte și la grajd — culcat în fîn și cetind în gură mare pe Schiller.

În ieslele grajdului, la o parte era un giamantău — biblioteca băiatului, — plin cu cărți nemțești.

Băiatul era foarte blând, de treabă, nu avea nici un vițiu. Era strein de departe, zicea el, dar'

Avis. Prin aceasta aducem la cunoștință P. T. D.D. membri și oaspeți cari vor lua parte la adunarea gen. a învțătorilor din 3/15 Iulie u. dela *Moneasa*, că biletele pentru participarea la prânzul comun, precum și bilete de cvartir și scaldă — *cu preț redus* se vor căpăta dela membrii secțiunii de încvartirare. Moneasa, 7 Iulie 1899. Terențiu Nonu preș. secț. de încvartirare.

Partea Literară.

Pagini din istoria României.

Luptele Românilor

de

G. COȘBUC.

1876—1878.

(Urmare.)

Cu toate că Turcii erau pregătiți de războiu mai bine de cât Rușii, având oștiri mai mari, puști mai bune și tunuri mai multe, ei și au pierdut cu totul firea și parte căutau să se ferească din calea Rușilor, parte s'au ascuns prin cetăți.

Ear Rușii i-au lăsat prin cetăți și și-au văzut de drumul lor spre inima țării turcești, spre Tarigrad, căci la Tarigrad le stetea capul.

Dar de-odată s'au schimbat lucrurile. Turcii și-au venit în fire, ear după ce s'a ridicat cu toată puterea sa Osman-pașa din Vidin și s'a asvrit în drumul Rușilor, arcușul a început să cânte pe altă coardă.

Osman a închis calea oștirilor rusești, le-a strimtorat și le-a înglotit la un loc și apoi le-a bătut cu atâta cumplită. În cât Rușii începuseră să se uite îndărăt spre Dunăre, ca să vadă pe unde e drumul mai scurt.

În loc să scoată Rușii pe Osman din Plevna, Osman își suflecă brațele să scoată el pe Ruși afară din țara turcească, și când credeau Rușii că vor asviri peste munți Balcanilor pe Osman cu batalioanele lui, pe atunci Osman se gătea să asviri el pe Ruși în Dunăre.

Rușilor le sosise ziua strimtorării. Oștirile lor, mai puține de vr'o opt ori de cât ale Turcilor, împrăștiate în țară străină și pe un pământ dușman, începură să nu mai poată ține piept și să-și caute calea bătută

pe care au venit. Scoborâ de prin cetăți Turcii ascunși prin ele, își ridicară capul toate oștirile lor mai de pe margini. Îmbăbătași de biruințele lui Osman, săriră cu toții să isbească pe Ruși pe-de-lături, ear din față îi răbîră cu puterea așa de cu virtute, în cât călăreții Rușilor dându-se îndărăt umplură câmpiile bulgare.

Atunci Rușii, ne-având altă putere, au rugat pe Românii să le sară într'ajutor.

Noi aveam puțintică oștire — ce e dreptul — ear Rușii aveau acasă de zece și de cincisprezece ori mai multă de cât noi. Dar aceste oști erau acasă, departe, și până ce să sosească la Plevna, Turcii ar fi avut vreme, peste cap de multă, să nu lase nici picior de Rus în țara lor.

III.

Plevna răsărise ca din pământ. Nici până atunci, nici de-atunci încoace, n'a fost cetate întărită și nici oștire n'avea într'însa. Numai vitejia lui Osman a făcut-o cetate vremelnică și cuib de trăsnete.

În goana lor spre Tarigrad, Rușii trecuseră odată prin Plevna, și se hărțuiră cu batalionul turcesc și cu Cerchezii, care erau acolo, și alergară înainte. Când au tre-ut prin ea, ca printr'un orașel fără însemnătate, nici nu visau că vor peri zece de mi de Ruși și că cincisprezece vor svircoli ca să poată străbate a doua oară într'însa. Dacă în trecerea lor ar fi lăsat vr'o două regimente în Plevna, Osman n'ar fi năzuit spre acest oraș și nu s'ar fi isvodit perirea cea multă de mai târziu. Dar cine să știe vrerile lui Dumnezeu?

Intinzându-se Rușii spre dreapta cu oștile lor, au ajuns și la cetatea Nicopolei, pe malul Dunării, față în față cu Turnu-Măgurele, și au început să bată cu tunurile. De aci a început războiul Rușilor.

Dela Nicopole, de alungul Dunării până la hotarele Sârbilor, toate cetățile și oștirile turcești erau puse sub comanda lui Osman-pașa, care stetea în puternica cetate a Vidinului. Cât a ținut până-acum războiul, Osman nu s'a mișcat din Vidin și nici oștirile lui, din partea aceea a locului, nu s'au clătit din loc.

Generalii turci aveau să-și apere fiecare cetățile lor, așa și Osman pe-ale sale. Și câtă vreme Rușii băteau alte cetăți și oștiri de-ale altor generali turci, Osman stătea în cuibul său în liniște. Dar când au ajuns Rușii și la cetățile lui, aducând primejdia, atunci Osman și-a ridicat oștile și s'a asvrit după Ruși.

Ear lucrul acesta s'a petrecut așa:

Când au ajuns Rușii sub cetate, comandantul oștirilor din Nicopole, văzând primejdia, i-a dat de știre lui Osman, întrebându-l ce să facă: să lase cetatea în mâinile Rușilor, ear oștirile turcești să se dea îndărăt spre Vidin, ori să se împotrivescă?

Osman îi trimise îndărăt porunca, să facă împotrivire, căci însuși el are să vie din Vidin cu oaste de ajutor. Și într'adevăr, Osman cu o parte din oastea câtă o avea în Vidin, a și plecat deodată cu solul care aducea răspunsul.

În Nicopole erau la opt mi de ostași în patru redute foarte chibzuit așezate spre patru părți ale cerului, stăpânind din ele toate întăririle din oraș. În fața redutelor de pe înălțimi, coastele dealurilor erau acoperite cu porumb, cu viș și cu pomi; Turcii își săpaseră pe coaste șanțuri, apărare de tunuri, ear' printre pomi ascuseră șiruri de ostași ochitori.

Rușii cu o putere de două ori mai mare de cât a Turcilor, începură bătaia într'o dimineață pe la patru ceasuri. Lupta a ținut toată ziua. Turcii s'au apărât vitejește, dar' copleșiți și de număr și strimtorăși și de lipsa plumbilor, au trebuit să se tragă tot mai spre adâncul puterii lor. Se făcuse noapte și lupta nu se domolise, dar' Turcii erau pierduți, căci stăteau grămadă la un loc, împinși de toate părțile spre reduta cea de căpetenie. Pe la nouă ceasuri seara, două batalioane turcești se asvirliră spre Ruși rupându-le rândurile, și scăpând la larg apucară drumul spre Vidin, ca să se împreune cu Osman.

Aceștia sunt singurii Turci, cari n'au căzut prinși în mâna Rușilor. Ceealaltă oștire toată — la vr'o șapte mi de oameni — a fost prinsă.

Periseră însă peste 1300 de Ruși.

A doua zi — la patru Iulie — Nicopole a intrat în stăpânirea Rușilor. Rușii puteau acum să ridice al doilea pod peste Dunăre, dela Nicopole la Turnu-Măgurele, ca să-și mai înlesnească drumurile. Tot-odată ei își largiră calea și scăpaseră de grijea, că Osman are să le sară în spate având la Nicopole cetate tare, unde să-și adune puterile cele împrăștiate de-alungul Dunării până la Vidin.

Călăreții ruși s'au resfrat în toate părțile ca să ia în stăpânire valea râului Osma, ear' o parte din pedestreime, sub comanda generalului Șildner, a pornit de-alungul râului, ca să se întâlnească în valea râului Vid, la Plevna, cu altă oaste care venea dintr'altă parte. Orașelul Plevna era

punctul de întâlnire al multor drumuri: spre Rusciuc, spre Sofia, Orhanian și spre Tarigrad, tot căi mari spre cetăți puternice. Aici aveau să se împreune oștirile biruitoarelor Ruși, și dinspre Dunăre și dinspre Dobrogea, ca să treacă apoi peste Balcani, spre inima țării turcești.

(Va urma.)

Mulțumită publică.

Di Paul Papp avocat în Boiș a cum-părat în comuna noastră Feneriș din licitație publică ordonată de judecătoria cercuală reg., o parte din o avere (adecă pământ de un cubul) care apoi a donat'o bisericei noastre gr. or. rom. ort. de aici.

Contractul de donațiune fiind transpus V. consistor din Oradea mare spre aprobare, s'a aprobat, ear' acum prin domnul Dr. Gavril Cosma, avocat în Beiuș, s'a prezentat judecătoriei cercuale Reg. dela cartea funduară ca să se transcrie pe biserică, nepretinsând însă nimica pentru ostenelele D-sale.

Astfel atât di Paul Pap ca donator cât și di Dr. Gavril Cosma primească sincerile noastre expresii de mulțumită.

Dzeu să-i învrednicească a pute face multe binefaceri pentru nație!!

Fenerișiu, la 2/14 Iunie 1899.

Din încredințarea comitetului parochial gr. or. rom. ort.

Cornel Foltuși, preot președinte. Teodor Ispas, not. com.

Răsunset.

(Din Alba-Iulia)

(Urmare și fine din nr. 25.)

Te asigur, d-le Patița, că la cas de venire a d-lui asesor Ivan în mijlocul nostru, va fi primit și întimplat cu mult interes, și cu o sinceră bunăvoință, poate ca nimenea altul. Aceasta o zic eu și cu mine giurul întreg, fără doar de vre-unul sau doi din a'icii D-tale de principiu.

Și pentru acest corect lucru să tractezi pe comitet cu nematuritate, cu lipsă de tact și practicisim, nici nu e frumos, dar nici bine nu'ți stă.

Ai fost în clar cu D-ta, când ai scris acestea? Nu cred!!

Și acum de încheiere încă câte va cuvinte, d-le Patița! Din întreg articolul reese clar, cumcă singurul D-tale scop a fost, nu doar de a discuta ceva în interesul scumpei noastre Asociațiuni, și a contribui la clarificarea încreșurilor din despărțământ, ci de a brusca o corporațiune — comitetul central — fără nici o cauză, și principalul scop, de a îndrepta atac, un atac de rënd

nu voia să spună de unde. Se vedea bine a fi copil de oameni, ajuns aci din cine știe ce împrejurare.

Actorul îi propuse să-l ia sufer cu șapte galbini pe lună și băiatul primi cu bucurie. Își luase biblioteca și acum se afla în București.

Seara trebuia să vie la directorul lui — astfel puteam să-l vîz.

Eram foarte curios să-l cunosc. Nu știu pentru ce, îmi închipuiam pe tinărul aventurier ca pe o ființă extraordinară, un erou, un viitor om mare.

În închipuirea mea, văzându-l în revoltă față cu practica vieții comune, găseam că disprețul lui pentru disciplina socială e o dovadă cum că omul acesta trebuie să fie scos dintr'un tipar de lux, nu din acela din care se extrag exemplarele stereotipe cu miile de duzine.

Deși în genere teoria de la care plecam eu ca să gândesc astfel — că adecă un om mare trebuie în toate să fie ca neomenii — era pripită, poate chiar de loc întemeiată, în speță însă s'a adevărit cu prisos.

Tinărul sosi.

Era o frumusețe! O figură clasică încadrată de niște plete mari negre; o frunte înaltă și senină; niște ochi mari — la aceste ferestre ale sufletului se vedea că cineva este în lăuntru; un zîmbet blând și adânc melancolic. Avea aierul unui sfânt tinăr coborât dintr'o veche icoană, un copil predestinat

durerii, pe chipul căruia se vedea scrisul unor chinuri viitoare.

„Mă recomand, Michail Eminescu“.

Așa l'am cunoscut eu.

Câtă filosofie n'am depănat împreună toată noaptea aceea cu nepregetul virstei de șeptesprezece ani!

Ce entusiasm! Ce veselie!

Hotărît, închipuirea nu mă înșelase. . . . Era un copil minunat.

Într'o noapte mă pusese în curentul literaturii germane, de care era încântat.

— Dacă îți place așa de mult poezia, trebuie să și scrii i-am zis. . . Am aflat că dumneata ai și scris.

— Da, am scris.

— Atunci, — și mie îmi place poezia, deși nu pot scrie, — fii bun și arată-mi și mie o poezie de d-ta.

Eminescu s'a executat numai de cât. Era o bucată dedicată unei actrițe de care el era foarte înamorat. . . De abia mai țiu minte. Știu atâta că era vorba de strălucirea și bogățiile unui rege asirian nenorocit de o pasiune contrariată. . . cam așa ceva. Poezia aceasta îmi pare că s'a și publicat prin 68 sau 69 în „Familia“ din Pesta.

A doua zi seara ne-am întâlnit earăși. Dar peste zi o nemulțumire intimă intervenise. Actrița fusese foarte puțin mișcată de măhnirea regelui asirian. Eminescu era de astă dată tăcut și posomorît, vorbea

foarte puțin și contradicția îi irita. În zadar l'am rugat să-mi mai arate vre-o poezie sau să-mi-o citească tot pe aceea care o cunoșteam. A plecat să se culce de vreme, și dimineața și la amiază, când m'am dus la el, l'am găsit tot dormind.

L'am sculat. Se dusese acuma supărarea, ba era chiar mai vesel ca alaltăieri. Am petrecut toată ziua rîzînd, mi-a vorbit despre India antică, despre Dacl, despre Ștefan-cel-Mare, și mi-a cântat doine.

Îi trecuse ciuda regelui asirian și acum se bucura în liniște de avuțiile și strălucirea lui

Așa l'am cunoscut atuncea, așa a rămas până în cele din urmă momente bune: vesel și trist; comunicativ și ursuz; blînd și aspru; mulțumindu-se cu nimica și nemulțumit tot-d'una de toate; aci de o abținere de pustnic, aci apoi lacom de plăcerile vieții; fugind de oamenii și căutîndu-i; nepăsător ca un bătrîn stoic și iritabil ca o fată nervoasă. — Ciudată amestecătură! — fericită pentru artist, nenorocită pentru om!

Primăvara următoare a plecat cu o trupă ambulăntă de teatru prin Moldova. Am așteptat toamna pe Eminescu în zadar, — trupa s'a întors fără dînsul.

Părintele lui, de fel din Botoșani, l'a regăsit pe excentricul fugar, și mai cu binele, mai cu de-a sila, l'a luat acasă și d'acolo l'a trimis la Viena.

Am văzut mai tîrziu „Ideal pierdut în noaptea unei lumi ce nu mai este...“ Eminescu își ținea fîgăduiala: copilul creștea om mare.

a cinstea și la trecutul părintelui asesor Ivan, care are merite nedubioase la consolidarea tractului nostru, și care oarecând în părțile acestea a fost sufletul vieții românești, dar și care pe D-ta în anumite rânduri te-a luat la refec și poate cu tot dreptul... Eată dar explicația cu „nechemata persoană”!

Departa de la mine tendința de a apăra prin aceste șire vaza și cinstea acestui bărbat vrednic, căci îl apără în destul faptele și serviciile ce le-a adus bisericii și poporului său în timpul cât a stat în părțile noastre. Scris-am aceste șire numai ca să vezi, că totuși calomnia vatămă, și încă adânc, bunul simț al oamenilor.

Vezi recunoaște însuși, D-le Pațița, cum că de-astă-dată te-ai sfetit groaznic, și că toate siluetele D-tale acuse au emanat din sentimentul resbunării și al calumniiei, ceva nu pentru oameni cu cultură...

Crede însă, că corespondența D-tale a fost aplaudată de întreaga suflare românească, aflătoare pe globul pământului, și atunci numai poate vei fi satisfăcut în dorul resbunării. Da, și s'a dus vestea cu ingeni-oasele d-tale descoperiri, dela polul nordic până la cel sudic.

Fii mângâiat, căci ai redus la zero cinstea și trecutul plin de roade al unui bărbat devotat cauzelor culturale, ear' prin asta te-ai așezat pe d-ta însuși pe cel mai înalt fuștel din scara faptelor naționale românești.

Ceea-ce părintele asesor Ivan și-a putut zidi, agonisi prin zel și diligență în decurs de un șir de ani, respect, stimă și încredere—toate au dispărut în vecinicia unei nopți neguroase.

Frumoasele sale fapte, activitatea și bogată pe terenul bisericesc, car' așa ne înveseliam cu strălucirea lor, s'au întunecat și ele la lumina orbitoare a descoperirilor d-tale. Și vezi, la toate, d-ta porți vina, d-le Pațița!

Dar' destul! „Difficile est satyram non scribere.”

Măgina, 7 Iunie 1899.

Candin C. Suciu.

EXAMENE.

Dintr'un lung raport ce ni-se trimite, scoatem următoarele: În 5 Iunie a. c. s'au ținut examenele la școalele române gr. or. din Nădlac, sub conducerea părintelui protopop și inspector școlar Moise Boșan. S'a

inceput cu școala d-lui învățător Romul Tăucean, care a dovedit un sporiu deplin mulțumitor.—De aci s'a trecut la școala tinerului învățător George Petroviciu, unde asemenea rezultatul examenului a fost cât se poate de îmbucurător.—După amiază a fost examenul la școala condusă de dl învățător Samson Lugoșan, care, spre a tuturor mulțumire, s'a achitat cu succes de datoria sa față de educațiunea tinerimei școlare.—În fine tot în după amiază acele zile s'a ținut examenul final și la școala d-lui învățător Ioan Caracioni cu rezultat îndestulitor.—Din răspunsurile preste tot bune și precise ale elevilor din toate școalele, s'a putut vedea, că soartea acestora este încredințată unor bărbați serioși, pedagogi buni și conștiți de chemarea lor.

—Din Halmagiu ni-se scrie: În ziua de 23 Iunie a. c. s'a ținut examenul cu elevii școalelor române confesionale din Halmagiu, sub presidența d-lui Nicolau Bob, notar pensionat. Examenul s'a început cu clasele I-a și a II-a, unde răspunsurile bune și clare ale elevilor au dovedit metoda bun și dexteritatea d-lui învățător Mihail Vidu.—S'a continuat apoi cu clasele III-a și a IV-a, unde funcționează ca învățător dl Enea Joldea. Și aci rezultatul examenului a fost pe deplin mulțumitor, deși între băieții mai mult timp a grasat boala scarlatina.—Tot în aceeași zi s'a ținut examenul și la școala de fete, condusă de d-na învățătoare Paraschiva Moldovan, care și de astă-dată ni-a dat un examen cât se poate de bun; o dovadă tare, că în bune mâini e pusă soartea educațiunii fetițelor noastre.—Constatăm cu plăcere, că corpul învățătoresc din Halmagiu în chip laudabil s'a achitat de marea sa chemare dăscălească, pentru care a și primit felicitările tuturor oaspeților prezenți la examene.—Un oaspe.

Luni, în 31 Maiu a. c. cal. v. am luat parte ca oaspe la examenul din comuna Ohaba-Mutnic tractul Caransebeșului. Dori-am să ved acest examen, deoarece în învățătorul de acolo Ioan Bengia numai de vr'o 2 ani de când se află ca învățător și apoi dacă mi aduc bine aminte în anul trecut i-s'au făcut unele imputări prin jurnale, că nu și-a împlinit datorițele sale așa după cum se recere în timpurile de față dela învățători. Nu știu cum a fost în anul trecut, însă la examenul din anul acesta învățătorul Ioan Bengia a arătat rezultat strălucit. Examenul s'a început la 2 oare după amiază sub conducerea harnicului comisar George Cătană, învățător în comuna Valeadeni. Dintre școlari au fost la

examen aproape la 60 de băieți, cari au dat bune răspunsuri la întrebările puse din partea bravului lor învățător.

X.

D'ale meseriașilor.

Dela meseriașii români din Sibiuu primim următoarele rânduri: O frumoasă ședință literară a avut Joia trecută „Reuniunea sodalilor din Sibiuu.” S'au produs cu declamațiuni și cetiri nu mai puțin de 6 membri ai Reuniunii. Sodalii Ioan Panfilie (pantofar) și Samoilă Petrașcu (măsar), au memorat și predat cât se poate de bine dialogul „Tata și fiul”, cari sunt în luptă; primul (tata) pentru rămânerea fiului seu la coarnele plugului, ear' al doilea (fiu) pentru îmbrățișarea meseriilor, prin ce, mulțimea fiilor de țeranii, să aibă și alte isvoare de câștig și nu numai puțină moșioară a părinților, ce ar fi să se împartă între 5—8 moștenitori. Bănășanul culeg. tipogr. dl G. Muțiu, cedând astădată locul de declamator colegului său, d-lui D. Axente, abil actor la reprezentațiunile teatrale ale Reuniunii—a cetit cu pricepere și cu deplina observare interpunctațiunilor, bucata „Căldăreasa” din „Biblioteca pentru toți”. Dl Corn. Horgoș, culeg. tip. ne-a delectat cu poesia „Țiganul la pește”, pe care pr-trunzând-o a declamat-o frumos. Piesa „Oglinda”, tradusă de d-na Silvia Barcianu din franțuzește, a fost cetită de d-na Elena Roșca, soția controlorului Reuniunii, dl Ioan Roșca, măestru pantofar. D-na Roșca poate servi prin cetirea sa fluentă și cu accent corect. Eroul zilei cu toate acestea a fost dl D. Axente, care însetat de drăgălașele poezii ale lui Coșbuc, a ținut să ne predea „Rugămintea din urmă”, „Isпита” și „Numai una”. De invidiat este dl Axente, deoarece ce ajutat de memorie perfectă, de ton sonor și de diligență laudabilă—ține să premeargă cu exemplu bun colegilor sei din Reuniune. Defectul lui însă este, că înrolat la miliție—la toamnă va părăi pe 3 ani Reununea. La sfârșitul ședinței dl Tordosan presidentul Reuniunii, mulțumește debutanților, cum și numărului de tot mare de participanți și încheie cu rugarea, ca și membrii mai tineri ai Reuniunii să se arete cu ceea ce pot la ședințele viitoare. Un măestru.

Reuniune de lectură în Năsăud. Inteligența și poporul econom din comuna Maier, cercul Rodnei, comitatul Bistrița-Năsăud, setos de progres științific și cultural întrunindu-se în 17 Faur a. c. în adunare

constituantă, a decis cu însuflețire înființarea unei reuniuni de lectură, votând statutele de organizare și regulamental agendelor interne.

Statutele au primit în 31 Maiu a. c. sub Nr. 31267 V. b. din partea Escelenței Sa'e Dlui ministru reg. maghiar pentru interne încuviințarea prescriasă în lege.

În sensul § lui 5 din statute poate intra în reuniune ca membru fondator ori care individ ori corporațiune, care plătește odată pentru totdeauna în favorul reuniunii ca taxă 20 de coroane ori doveză cărți de această valoare.

Rugăm deci respectuos onoratul public să binevoiască a ne încuraja și sprigini această tinără întreprindere prin înscriere de membri fondatori.

Maier, în 7 Iuliu 1899.

Cu toată stima:

Lazar Avram,
președinte.

Dănilă Sânjoan,
secretar.

Invitare la abonament

Deschidem prin aceasta abonament pe Quart. III respective semestrul II. 1899 la

„TRIBUNA POPORULUI”

Condițiunile de abonament, însemnate și în fruntea foii, sunt cele următoare:

În Monarchie:

Pe un an fl. 10.—
Pe 1/2 an „ 5.—
Pe 1/4 an „ 2.50
Pe o lună „ 1.—

Pentru România și străinătate.

Pe un an franci 40.—

NUMERII DE DUMINECA

pot fi abonați deosebit, ca foaie pentru popor, cu 2 fl. pe un an, având o întindere de 8 pagine: cele 4 pagine ale foii de zi, plus un adaus poporal de 4 pagine.

Administrația

„TRIBUNA POPORULUI.”

Maî în urmă, l'am întâlnit tot aici pe Eminescu cu un frate al lui, ofițer. Plecau amândoi în străinătate, el la Viena, celalalt la Berlin.

Militarul era frate mai mare; tot așa de frumos, de blând și de ciudat — o isbitoare asemănare în toate.

Acela a mers la Berlin; în câteva luni a spăriat Academia militară cu talentele și a dat un examen care l'a făcut pe mareșalul Moltke să se intereseze foarte de aproape de soartea lui, hotărât să-l ia pe lângă dînsul. Ca să-și încoroneze succesul, militarul s'a dus acasă și fără să lase măcar o vorbă, s'a împușcat.

Peste mai multă vreme, când am vorbit cu Eminescu de trista împrejurare a militarului, el mi-a răspuns rîzînd:

„Maî bine! ăla era mai cu minte ca noi!”

Peste câți-va ani a venit în București tata lui Eminescu. Era un bătrân foarte drăguț, glumeț și original. Făcuse o bună afacere și venise să-i cumpere fiului haine și ceasornic și să-i dea „din viață” o sută de galbeni, partea lui de moștenire din averea părintească.

L'am întrebat atunci pe Eminescu, dacă muma lui trăește. Mama murise, dar, după aerul posomorît cu care mi-a răspuns, am înțeles că de moartea ei se legau niște amintiri mai crude decât ca de o moarte normală, nu numai dureroase, dar și neplăcute.

Am aflat apoi, că o soră a lui, care-l iubia foarte, trăia retrasă într'o mănăstire: biata fată era paralizată din copilărie.

Și au fost oameni, nu de rînd, oameni de seamă, cărora li a plăcut să facă sau să lase a se crede că nenorocirea lui Eminescu a fost cauzată de vițiu.

Era, în adevăr, un om desordonat, dar nici decum vițios. În lumea asta, mulțimea celor de rînd crede că plăcerile materiale ale vieții sunt privilegiul lor exclusiv și că oamenii rari nu au voie să aibă și ei defecte.

Avea un temperament de o excesivă neegalitate și când o pasiune îl apuca, era o tortură nepomenită. Am fost de multe ori confidentul lui.

Cu desvîrșire lipsit de manierele comune, succesul îl scăpa foarte adesea... Atunci era o sbuciumare teribilă, o încordare a simțirii, un acces de gelozie, cari lăsau să se întrevadă destul de clar felul cum acest om superior trebuia să sfîrșească.

Când ostenia bine de acel cutremur, se încheia în odaia lui, dormia dus și peste două trei zile se arăta ear liniștit ca „Lucașarul lui — nemuritor și rece.”

Acum începea verva lui strălucită să-mi predice budismul, și să-mi cânte Nirvana, ținta supremă a lui Buda-Takiamuni.

O așa încordare, un așa acces a avut în ultimele momente bune: acela a fost semnalul sfârșitului. După cutremur, el nu s'a mai închis în odaie să se culce și să mai facă ce făcea mai înainte Lucașarul. A pornit înainte, tot înainte, până ce a căzut sub loviturile vrășmașului pe care-l purta în sinu-i încă din staul maicii sale. Copil al unei rase nobile și bă-

târne, în el se petrecea lupta decisivă între flacăra celei mai înalte vieți și germenul distrugerii finale a rasei — geniul cu nebunia.

Lupta a fost groznică. Încercarea, drumul către Nirvana a fost tot așa de dureroasă cât și de strălucită.

În capul cel mai bolnav, cea mai luminoasă inteligentă—cel mai măhnit suflet în trupul cel mai trudit! Și dacă am plâns când l-au așezat prietenii, și vrășmașii, admiratori și invidioși, sub „tețul sfânt”, n'am plâns de moartea lui; am plâns de truda vieții, de câte suferise această iritabilă natură dela împrejurări, dela oameni, dela ea însăși.

Acest Eminescu a suferit și de foame. Da, dar nu s'a încovoiat nici odată: era un om dintr'o bucată și nu dintr'una care se găsește pe toate cărările.

Generații întregi vor să suie cu pompă dealul care duce la Șerban Vodă, după ce vor fi umplut cu nimicul lor o vreme, și o bucată din care să scoți un alt Eminescu nu se va mai găsi poate.

Să doarmă în pace necăjitul suflet!

Ferventul budist este acum fericit: el s'a întors în Nirvana—asa de frumos cântată, atât de mult dorită pentru dînsul prea târziu, prea de vreme pentru noi.

1889, Iunie 18.

NOUȚĂȚI

Arad, 14 Iulie n. 1899

Știre personală. În suita, care însoțește pe Il. Sa dl I. Goldiș la Sibiu, la actul sfințirii, sunt din partea Consistoriului din Oradea mare dnl Toma Păcală, protopop și Ioan Groza, asesor consistorial.

Primarul Bucureștilor. Constituindu-se, consiliul comunal a ales primar pe dl Delavrancea, cunoscutul literat și deputat în Cameră.

O comună despărțită de către Sârbi. Ni-se scriu următoarele rânduri: „În comuna Dobrița, protopresbiteratul Panciovei (comitatul Torontal), la sărbătoarea sfinților apostoli „Petru și Pavel“ (29 Iunie st. v.) s'a făcut *desevirgita despărțire ierarhică a Românilor de către Sârbi*. Tot atunci s'a sfințit și casa de rugăciuni și s'a introdus în chip solemn preotul român în oficiul său. Astfel încă o comună bisericească română s'a desgropat și s'a readus la sinul bisericii naționale străbună“.

Serbări școlare. „Gazeta Trans.“ din Brașov în numărul său de Lună scrie: Eri, Duminecă, s'a făcut încheierea festivă a anului școlastic la școlile medii și comerciale române din loc cu ceremonialul obișnuit. Școlarii au participat în corpore în frunte cu corpul profesoral la liturgie și chemarea ducului sfânt, oficiate în biserica sf. Nicolae. După serviciul divin s'au adunat cu toții în sala cea mare a gimnasiului, unde după o frumoasă cântare acomodată, executată de corul studenților sub conducerea dlui prof. T. Popoviciu, a urmat discursul ocașional, rostit de dl director gimnazial V. Onițiu. După ce cu durere își aduce aminte de bărbății bine meritați pentru școlile noastre încetați din viață anul acesta, dl Onițiu, între momentele mai îmbucurătoare din viața anului expirat al școlilor insistă mai ales asupra mesel studenților, căreia, mulțumită binevoitorului sprijin al marelui public român, i-s'au pus cele mai solide și sigure baze. De vreme ce fiecare școlar primește câte un anuar împreună cu clasificările, și același anuar se distribuie și între inteligența, clasificările de astă-dată nu s'au mai cetit, ca în anii trecuți. În chipul acesta festivitatea s'a încheiat cu premiarea școlarilor, cari s'au distins în decursul anului expirat. — Tot eri, după amiază, s'a ținut examenul practic din economia casnică cu elevele dela internatul „Reuniunii femeilor române“. Examenul a fost interesant și a dat dovezi publicului asistent de frumosul progres, ce-l fac elevele acestui internat mai ales în însușirea și dezvoltarea cunoștințelor practice pentru viață.

Un Tisza pungaș. Am fost vestit, că reuniunea de cetire din *Isaszegh*, făcuse arătare criminală tribunalului din Budapesta. În contra boierului *Tisza László*, frațele fostului ministru-președinte, cel ce nu cunoaște vorbă mai plăcută de cât: „*trebuie săvârșite naționalitățile neamaghiare*“. Boierul *László* adevărat a fost president al comitetului, ales de suspomenita Reuniune, cu menire de a strânge bani pentru un monument de ridicat întru preaslăvirea hovezilor căzuți în 1848/9; și, deoarece-ce banii strânși se aflau la dl president în păstrare, el i-a sterpelit frumusețea, iar la stăruințele repetite ale Reuniunii totdeauna scapă cu câte o mincună zdravănă, până i-s'a infundat și a fost arătat judecătoriei Tribunalului orânduise cercetarea, pe temeiul căreia procuratura a pornit acuză împotriva lui *Tisza László* pentru defraudare.

O mulțumită dela M. S. Regina României. Doamna Ludovica Balomiri, zeloasa și vrednica soție a d-lui inv. din Balonir, Câmpul-Pânii, știind că M. S. Regina Ro-

mâniei iubește atât de mult portul țărănesc, a aflat de bine ca să-i trimită ca prezent un astiel de costum cum el este purtat de locuitorii din giurul Câmpului-Pânii. Costumul e lucrat de însași d-na Balomiri, în colorii naționale românești.

M. S. Regina, viu pătrunsă de această laudabilă faptă, și convinsă că și Românii de aici o iubesc și o stimează tot așa de mult ca și cei din România, a trimis d-nei Balomiri în semn de recunoștință următoarea mulțumire:

București, 15 Iunie 1899.

Doamnă,

Majestatea Sa Regina, viu mișcată de frumoasa donațiune ce i-ați făcut, Vă mulțumesc din suflet pentru costumul țărănesc al localității D-V. și-l va purta cu mare plăcere. Primit, Doamnă, salutările mele!

Zoe Bengescu,

Doamnă de onoare a M. S. Reginei.

S'a supărat rău Ovreiașul. Sub titlul „Obrăznicia unui popă“, kossutistul jidano-maghiar „*Arad és Vidéke*“ scrie următoarele erupțiuni la adresa părintelui paroh Grigorie Mladin din Curticel:

„Unii popi valachi foarte mult abuzează de pacifca răbdare, cu care se poartă față de ei Maghiarii „gonaci“. Ei, prigoniiți nu arare ori atât de ticălos vorbesc cu autoritățile maghiare, că — cu blândețe spunând — ar fi vrednici de bățut. Cu un astfel de popă a avut de lucru senatul orașului Arad. În afacerea unui estras din matriculă s'a adresat adevărat preotul român gr. or. Grigorie Mladin din Curticel, care, la recercarea senatului orășenesc, a răspuns românește. (Teribil lucru!) Senatul, într'un rescript foarte urban, a încunostiințat pe popă, că nu aceasta e limba oficială, ear' la asta — popa a isbit în fața autorității maghiare următoarele:

„Megértelmezés.

„A spectatus vārosi consilium officiumnak

Arad.

„Az 12131/899. numerum alatti provokálással nevezuban, azon petitionálással vagyok a P. T. officiumhoz, miszerint azon considerálással, hogy a chestioban levő extractum extradálását effectuálhasom, referálja meg a P. T. officium, hogy azon persóna circa hány éves lehet?

„Mladin Grigorie, román ortodox parochus“.

„Atâta e sigur, — se mângâie Ovreul lui „*Arad és Vidéke*“ — că în scrișoarea aceasta nu enicî un „viț“, nicî un spirit, este numai o mare obrăznicie, care i-ar plăce să ridă una bună pe conta Ungurilor. Senatul nu mult s'a ocupat cu grobianitatea popii valach, ci a hotărît s'o trimită autorității lui superioare. Va fi doară într'insa atâta simț de omenie (!!), ca să dea satisfacție autorității maghiare batjocurite.“

Și, să vedeți D-Voastră, această tânguire amară s'a preumblat prin toate foile jidano-maghiare, începând din capitală până la Dobrița! Și s'ar pute altmintrelea? Doar scrișoarea părintelui Mladin — scrișă în limba lui Verböczy — este un grav atentat la „ideia“ de stat!

Vorba e numai, că cei păcătoși sunt tot ei. În senatul unui oraș dintr'un ținut aproape curat românesc — să nu se afle nicî un singur funcționar, care să poată săvârșă chestii oficioase în limba română? Părintele Mladin numai corect și basat pe litera legii a procedat, când românește, — în limba oficiului său — a scris senatului orășenesc! — De ce senatul nu l'a primit scrișoarea trimisă în limba română, care-și are dreptul său legal alături cu limba maghiară pe acest petec de pământ?!

Minciuni jidovești. Un ziar local scrie că a sosit la Arad vestitul spion Pintye György, fost în slujba lui Jesszenszky, dar ieșit numai acum din temniță, unde a ajuns pentru crime ordinare. Ziarul nu se mulțumește să vestească însă un adevăr fără să mai adauge și o grămadă de minciuni. Astfel spune, că pe vremuri Pintye era și spion al Românilor, că era în legătură cu d. V. A. Urechia și că chiar acum, s'ar vedea des cu d. Mangra. Minciuni de acestea numai

Jidovii Kossuthiști sunt capabili să scrie. D. Mangra în viața lui nicî nu la văzut pe Pintye, acest vrednic tovarăș al lui Rajner Lajbis.

*

Mulțumire. Subscrisul în numele tuturor ocnierilor din Sasca-montană vin pe această cale a mulțami on. dn Wilhelm Riedl, inginer suprem la ocele din Anina, pentru încuviințarea sumei de 20 fl. din fondul muzicii ocnărești pe sama Sascauilor, care sumă s'a predat sf. biserici ca ajutor la petrecerea arangiată cu ocașionea hramului bisericii.

D-zeu să l lungesească frul vieții ca acest început să-l poată practica și pe viitor! Sasca-mont., la 10 Iulie 1899. Vasilie Omescu.

*

Dar. Dl George Pop de Băsești a dăruit comunei bisericești gr. cat. din Băița (Sălagiu) un frumos edificiu dimpreună cu intravilanul aparținător aceluia în valoare de 1500 fl., ca să servească de școală, fiind școala de față amenințată cu închidere din cauza localului necorespunzător. Fapta aceasta nobilă se laudă de sine.

Cas de moarte. Ni-se trimite următorul anunț funebrel: Subscrișiți cu inimă înfrântă de durere aducem la cunoștință tuturor rudeniilor, prietenilor și cunoștințelor, că prea iubită noastră fiică, soră nepoată, cumnată și verișoară: *Valeria Căcinea*, la 25 Iunie 7 Iulie) a. c. după lungi și grele suferințe și-a dat nobilul său suflet în mâinile Creatorului în al 30-lea an al vieții sale. Remășițele scumpei defuncte s'au depus spre vecinică odihnă în cimiterul din Fibiș, Duminecă la 27 Iunie (9 Iulie) la 2 oare după amiază, după ritul ortodox roman. Fie-ți țărina ușoară și memoria binecuvântată. Fibiș, la 25 Iunie (7 Iulie) 1899. Iuliana Căcinea născ. Zamfirovici, ca mamă. Cornel și Aurel Căcinea ca frați. Traian Kőváry, Vasiliu Zamfirovici, Vichentie Zamfirovici, ca unchi. Elisabeta Kőváry născ. Zamfirovici, ca mătușă. Fani Căcinea născ. Boschan ca cumnată și Dora Kőváry, ca verișoară.

*

Generalul italian Giletta, osândit săptămânile trecute din partea tribunalului militar francez la temniță pe 5 ani pentru crima de „spionaj“, este grațiat din partea președintelui *Loubet* al Franței tocmai acum, din incidentul sărbării naționale franceze dela 14 Iulie a. c.

Ziarul francez „*Figaro*“ se bucură de grațierea dată din partea presidentului. Foile italiene își exprimă deplina lor mulțumire asupra actului de grațiere și zic, că aceasta e numai manifestarea raporturilor ntime, ce există astăzi între cele două națiuni sorori, — între Francezii și Italianii.

*

Omorit de trăsnet. Ni se scriu următoarele: „Țeranul *Petru Sabo* din comuna *Chişirid*, mergând la câmp cu carul după fân în ziua sf. apostoli „*Petru și Pavel*“ la oarele 12, când tocmai începuse puțină ploaie, — a fost lovit de trăsnet și a rămas mort pe loc. Nenorocitul om, se prinsese să țină sărbătoarea aceasta, pentru că și anul trecut, lucrând în aceeași zi, căzuse într'o boală grea. De astă-dată însă, fiind servitor la domnie, a fost silit să-și calce hotărîrea și eată că a pățit-o. Sunt însă pe la noi mulți credincioși, — închele corespondențel nostru, — cari, durere, nu cinstesc nicî Dumineca, nicî alte sărbători mai însemnate, ba nicî chiar a doua zi de Paști. Nu se tem oare aceștia, că pot și ei să fie ajunși de pedeapsa lui Dumnezeu?!”

AVIS!

Acel domni din giur sau depărtări, cari vor binevoi a participa la adunarea generală a „*Societății pentru fond de teatru național român*“ la *Seliște*, care se ține în 30 și 31 Iulie n. a. c., să se însinue la subscrisul până la 26 Iulie, ca astfel de cu timp să se poată lua măsurile de lipsă pentru încuadrarea domniilor lor.

Asemenea sunt rugați a se însinua toți cari voesc a participa la

banchetul ce se va da în ziua primă. Prețul e 1 fl. 50 cr. de cuvertă.

Seliște, la 12 Iulie 1899.

Dumitru Banciu,
președintele com. aranj.

Poșta Redacției.

Dlul *Cl. M. în Mogoș*. Legea, despre care întrebă, se află numai în limba ungurească. Celelalte amănunte le poți găsi tot în acea lege, care o capeți la ori-ce librărie ungurească.

— *A. V. în Vojtek*. Acaftistul, carte de rugăciuni, se poate căpăta la librăria *I. N. Ciurcu* în Brașov.

Poșta administrațiunii.

— *A. Luca, Tievani*. De aici foia vi-se trimite regulat.

ECONOMIE.

Grâne.

13 Iulie.

	Arad:	B.-Pesta:
Grâu Iun. fl.	8.20—8.50 fl.	9.70—9.95
„ mai slab „	8.—8.10 „	
„ Oct. „	— — —	8.79—8.83
Cucuruz Iulie	4.85—4.45 „	4.73—4.84
„ Aug.		4.72—4.83
Orz vechiu	5.60—5.80 „	6.15—7.—
„ nou	4.20—4.40 „	
Săcară Iun.	6.50—6.70 „	6.90—7.15
„ pe Oct.	7.50—7.70 „	6.97—7.—
Ovăs Iun.	4.90—5.— „	5.85—6.00
„ Oct.	— — —	5.55—5.57

Cursul pieții din Arad.

Din 2 Iulie n. 1898.

Hârtie-monetă română	Cump. fl.	9-47	vând	9.51
Lire turcești				
Imperial (15 R. aur)		18.90		19.—
Ruble rusești 100 a		126.—		127.—
Galbeni		5.58		5.63
Napoleon-d'or		9.48		9.55
100 Marce germane		58.50		58.95
Livre sterling		11.90		12.50

Porci:

(Piața Steinbruch)

1 Iulie.

Ungare; greutate:		
bătrâne	320—380 kg.	42—42.5 cr. p. kg.
tirere	320—390 „	44—44.5 „ „
„	250—390 „	44—45 „ „
„ până	250 „	45—46 „ „
mijlocie	240—260 „	47.5—48 „ „
Române	— — —	— — —
Sârbești	„	44.—46 „ „

Păștaloase:

Fasole boabe mari albe și rot.	fl. 6.50—7.—
„ „ „ cenușii	7.25 7.75
„ „ „ colorate	5.75 6.—
Linte	10.— 16.—
Mazere pentru fert	11.— —
„ „ „ sărățită	17.— —
Macu	31.— 33.—
Fasole albă s'a vând. cu fl.	6.50—7.— 100 kl.
„ boabe rot.	7.25—7.75 „
Linte fără gărgărițe	10.—16.— „
Mac	31.—33.— „
Mazere	11.—17.— „
Semăntă de cânepă	—11.50 „
Chim	—28.— „
Unsoare de porc	„ 52.— „
Slănină	„ 43.50—46.— „
Prune	80/85 bucăți bosniace fl. 12.75
„ 95/100	„ „ 10.50
„ 115/120	„ „ 9.50
„ 80/85	„ sârbești „ 12.50
„ 95/100	„ „ 9.1/2

Spirit:

19 Iunie.

Spirit rafinat; cu toptanu	55.50
„ „ „ cu micu	56.50
„ brut cu toptanu	54.50
„ „ „ cu mic	55.50

Editor: Aurel Popovici-Barclanu.

Redactor responsabil Ioan Russu Știrianu

Biblioteca Noastră

Apare în Caransebeș.

Director: E. Hodoș.

Au apărut:

Nr. 1 S. S. Secula, Realități și Vișări, novelete

Nr. 2. Iosif Bălan, Iancu de Hunyad.

Nr. 3—4. G. Coșbuc, Versuri și Proză, cu potretu autorului.

Nr. 5. Gr. M. Alexandrescu, Fabule alese.

Nr. 6. N. Macovișteanu, Dela Sat, piesă teatrală pentru popor,

Nr. 7. Zotti Hodoș, Intocmai! comedie franceză.

Nr. 8—9. O. G. Lecca, Istoria Țiganilor, cu potretu autorului.

Nr. 10. E. Hodoș, Convorbiri Pedagogice.

Nr. 11—12. E. Hodoș, Căntece Bănățene, cu răspuns dlui Weigand

Nr. 13. E. Hodoș, Căntece Cătăneste, cu portr. lui T. Doda.

Nr. 14. G. Crăciunescu, Copii de găsit, snoave, cu potr. autorului.

Nr. 15—17. Ios. Bălan, Numiri de localități.

Nr. 18—22. Zotti Hodoș, Poftă bună! Carte de bucate.

Nr. 23—26. P. Drăgălina. Din Ist. Banatului Severin I.

Nrele viitoare: Din Istoria Bănatului Sev. de P. Drăgălina.

P. II. Severinul sub principii Transilvaniei până la căderea sa în mâinile Turcilor (1658).

P. III. Resboaiele între Austria și Turcia pentru eliberarea Severinului

P. IV. Înființarea regimentului valaho-illiric, mai târziu romano-banatic nr. 13. (1767—1872),

Partea I. a apărut.

Celelalte au să apară pe rând. *Cei ce doresc să li-se trimită, sunt invitați a ne înștiința, ca să știm câte exemplare să tipărim.*

Directia.

Conferințele învățătorești, este titlul unei cărți de 212 pagini apărută în tipografia archidieceșană din Sibiu. Conferințele învățătorești din archidieceșana ortodoxă română a Transilvaniei ținute în 18/30 și 19/31 August 1898 sunt publicate de comisarul consistorial. La sfârșit se află trei lucruri mai bune și anume: „Istoricul treptelor formale, respective metodice, ale învățământului.” „Istoria naturală în școala populară” și „Remunerațiunile și pedepsele în școală!”

A apărut nrul 27 din „Floare Albastră” cu următorul sumar:

Pandurul, C. Sandu. Cântec bohem (poesie, St. O. Iosif. Din Corsica. I. Duscian Cântecul isvorului (poesie). Stn-Petreanu Note din țeară, S. Voinea. Glas de corn (poesie), D. Nanu. Funcționari... (schită. Safire's ochii tîi (din Heine). I. Nramțu. O carte nouă, Marie Rz. Rubrică veselă Lumpatius. Criminalitate și socialism, Alfred Fouillée Crochiuri din țeară, Snoave Ecouri literare și artistice. etc. etc.

Carte de bucate

A apărut în „Biblioteca noastră”

Poftă bună!

Carte de bucate de Zotti Hodoș atragem atențiunea cetitorilor asupra acestei cărți, care conține sub 420 de numere, peste 600 de rețete și anume cele mai bune rețete din bucătăria practică și moderna. Această carte să poate întrebuița în ori-ce gospodărie românească. Partea cuprinde atât rețetele bucatelor celor mai simple cât și rețete de bucate mai complicate; și adică: Supe, Ciorbe, arsiete postate, rosoluri, aspiciuri galantine, fripturi naționale și franțuzești, torte, parfouri înghețate, ceaiuri, licheruri etc. etc.

Prețul 70 cr. plus porto 5 cr. se afla de vinzere la Dna Zotti Hodoș. Caransebeș.

Bibliografie A apărut „Foia pedagogică,” cu următorul cuprins: Disciplina, cu devotamentul și iubirea în serviciul educațiunii (Urmare și fine), de Ioan Dariu.—Modele de lecțiuni: Aerul, elasticitatea lui, de C. Gr.—Informațiuni: Instrucțiune cu privire la cuincuenali. — De ale reuniunilor învățătorești. — Mulțămita. — Felurim.

A apărut „LITURGIA sfântului Ioan Crisostom” de Nicolae Ștef, inv. în Arad, ediția II. pentru cor mixt, cu mai multe priceșne, irmoase, și un adaus de cântec naționale. — Prețul unui exempl. 4 fl. pentru preparanți 2 fl. 50 cr. plus 10 cr. porto postal, ear' legat cu firme 50 cr. mai mult; se află de vânzare la administrația „Tr. Pop”.

„Taina celor 12 Vineri mari de peste an și rugăciune pentru vremuri grele” este titlul unei broșuri, ce a apărut la institutul tip. „Minerva” din Orăștie, edată de d-nii Iosif Tabăcariu și Ilie Turdășan.

Prețul 10 cr. Doritorii a o avea, să grăbească cu procurarea.

A apărut „Aritmetica generală și specială” de Teodor Ceonța prof. preparandial. Aritmetica menită preparandiilor (școalelor normale), școalelor comerciale și medii, cum și al tuturor privaților, costă 2 fl.

Cartea plugarilor de Ioan Georgescu costă 25 cr.

Cea dintâiu se poate procura dela Tipografia Diecesană, din Arad, cea de a doua dela Tipografia „Aurora” din Gherla.

Gramatica limbei eline, după Curtius-Hartel de Paul Budiu, profesor gimnasial, a apărut în Brașov, ca op. 2. din edițiunea fondului „Coresi”. Voluminoasă de 374 pagini, gramatica dlui Budiu cuprinde: în partea I. *Morfologia* (partea formală a gramaticii) și în partea II. *Sintaxa* Cartea este aprobată de ministrul ung. de culte și instrucțiune publică și costă 2 fl. 60 cr.

„CONCORDIA”

Societate comercială pe acții,
Sibiu. 336 12-7

pune în vânzare

garantat curat, cu prețul de
40 cr. Litrul!!

Se potrivește admirabil cu ape minerale!

Imprumuturi ieftine pe amortisație

Recomand în atențiunea on. proprietari de pământ și proprietari de case în Arad-centru, că prin mijlocirea mea pot obține până la cele mai mari sume și pe lângă condițiuni foarte favorabile

imprumuturi ieftine amortisaționale cu amortisație de 15—50 ani.

Nu comput înainte nici un fel de remunerație, convertesc datorii vech, de asemenea la dorință anticipez de la mine cheltuelile de intabulare.

Provocându-mă la faptul, că de mai mulți ani la foarte numeroși inși i-am împlinit spre cea mai mare mulțumire a lor trebuințele de împrumuturi, rog cu toată stima pe on. domni proprietari de pământ și proprietari de case, ca în propriul lor interes cu deplină încredere să se adreseze mie cu afacerile lor de împrumuturi.

Imprumuturile sunt pe camete de 4% 4½ și 5% pe lângă amortisare corespuzătoare din capital

Institut de împrumut pe imobile și moși 220 38—56

Szűcs F. Vilmos

ARAD, F6-ut Nr. 5, vis-à-vis cu moara Széchenyi.

Banca generală de asigurare mutuală.

„TRANSILVANIA”

(33) 93—

ÎN SIBIU.

asigurează pe lângă cele mai favorabile condițiuni:

1. în contra primejdiei de foc și de exploziuni; clădiri de ori-ce fel, mărfuri, produse de câmp, mobile ș. a.;

2. pe viața omului în toate combinațiunile, precum: asigurări de capitaluri în cazul morții și pentru terminuri fixate, de zestre și de rente.

Deslușiri se dau, și oferte de asigurări se primesc din comitatele: Arad, Bichiș, Bihor, Ciănad, Caraș-Severin, Timiș și Torontal

Agentura principală din Arad.

Strada (Széchenyi Nr. 1. casa dlui avocat Dr. Virgil Bogdan etagiul II.) precum și prin agenturile cercuale și speciale.

Cumpărați și cetiți!

„Din vremuri apuse”

amintiri din vremurile eroice ale vieții noastre naționale

Iudita Secula născută Truța.

Prețul 1 coroană.

Se poate comanda prin Administrațiunea ziarului „Tribuna Poporului”